

10. Preventív medicina és új orvosi szakágazatok fejlődése

Prof.r. Forrai Judit DSc

Népegészségtani Intézet

Orvostörténeti munkacsoport

Bernardino Ramazzini

1700 „De morbis artificum diatriba”

- a foglalkozás-egészségtan és a munkahigiéné megalapítója
- leírta a pneumoconiózist
- üzembiztonság, munkásokat védő intézkedések bevezetése
- egészségkárosodást szenvedettek kompenzációja

(1633-1714)

Ramazzini
1663-1714

Környezetszennyezés-munkaegészség *Értekezés a művészek és kézművesek betegségeiről*

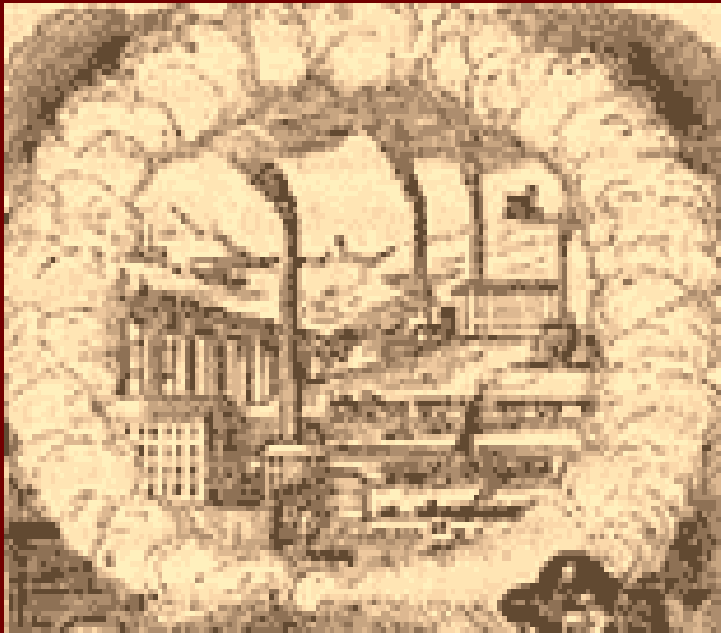
- Piszkos kézművesek: kelmfestők, sajtkészítők, szappanfőzők
- Poros kézművesek: pék, molnár, dohány
- Álló-ülő-járákáló kézművesek: ács, képfaragó
- Vízrel dolgozók hajós, fürdőmester, halász

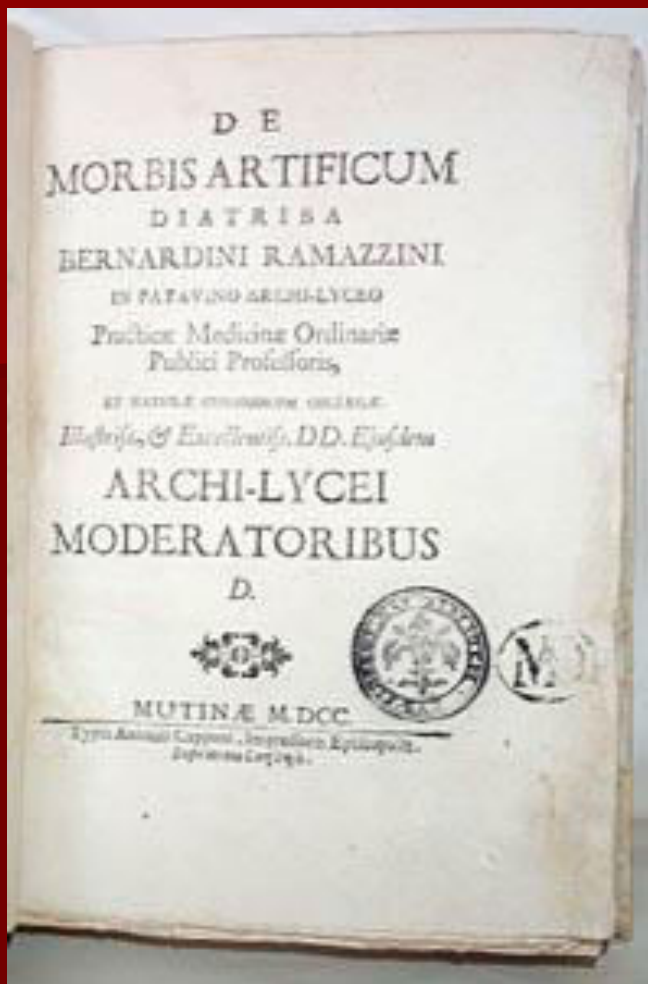
Munkaegészségügy szociál-gyógyászat

- Általános tünetek leírása:
fáradékonyság,
bágyadtság,
étvágytalanság
- Prevenció:
borogatás, pihenés

Indusztrializáció, urbanizáció

Johann Peter Frank

1745-1821

A teljes egészségügyi rendészet rendszere 6 kötetes mű, közegészségügy és szociál- medicina

az állam feladata:

Betegségek megelőzése

Halandóság megállítása

egészséges életmód

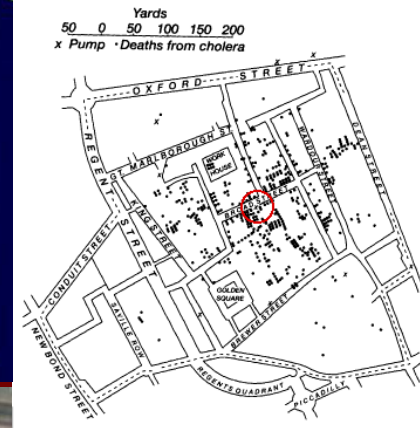
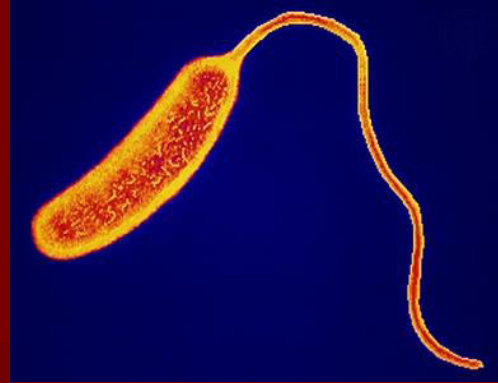
Szexuális kultúra, anyaságra felkészítés, eugenika,

a gyermeknevelés: házasságon kívüli gyermekek egyenjogúsága, gyermekotthonok, árvaházak létesítése

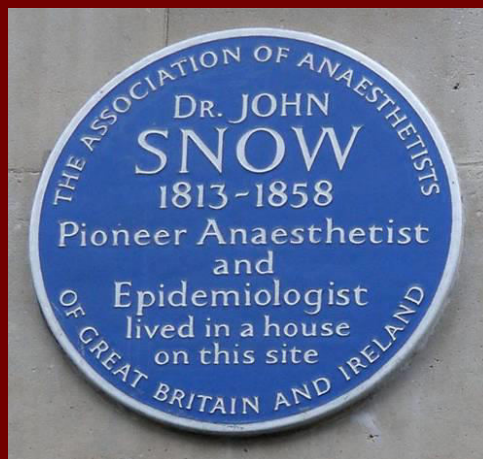
A baktériumok évszázada „baktérium vadászok”

- Felismerés
- Felfedezés
- Ok-okozati összefüggés leírása
- Megoldások: megelőzés, vakcinák, populációs védőoltási intézkedések, gyógyszerek,

Kolera

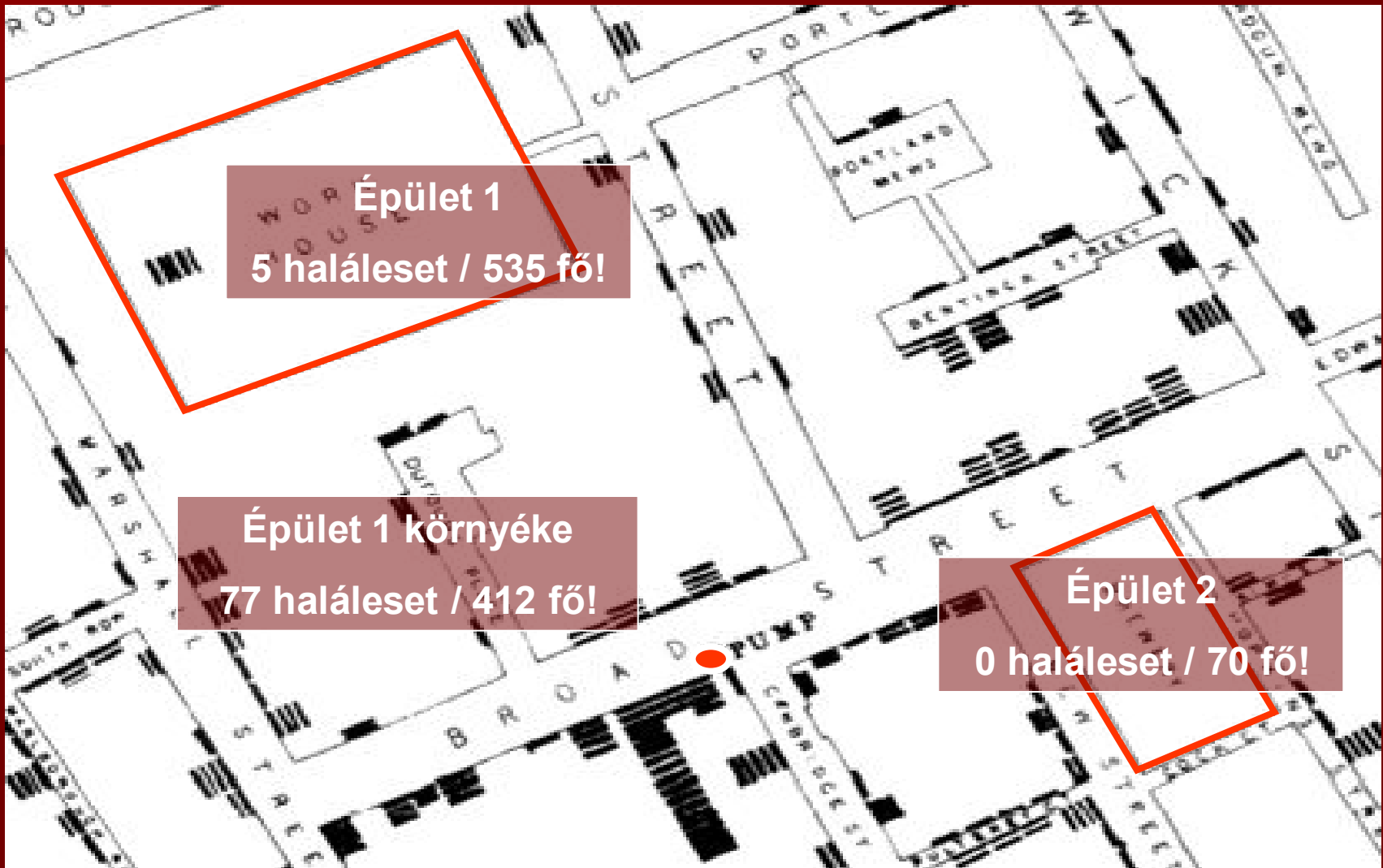
- 1848: Dr. John Snow , London
- Broad Streeten a fertőzés

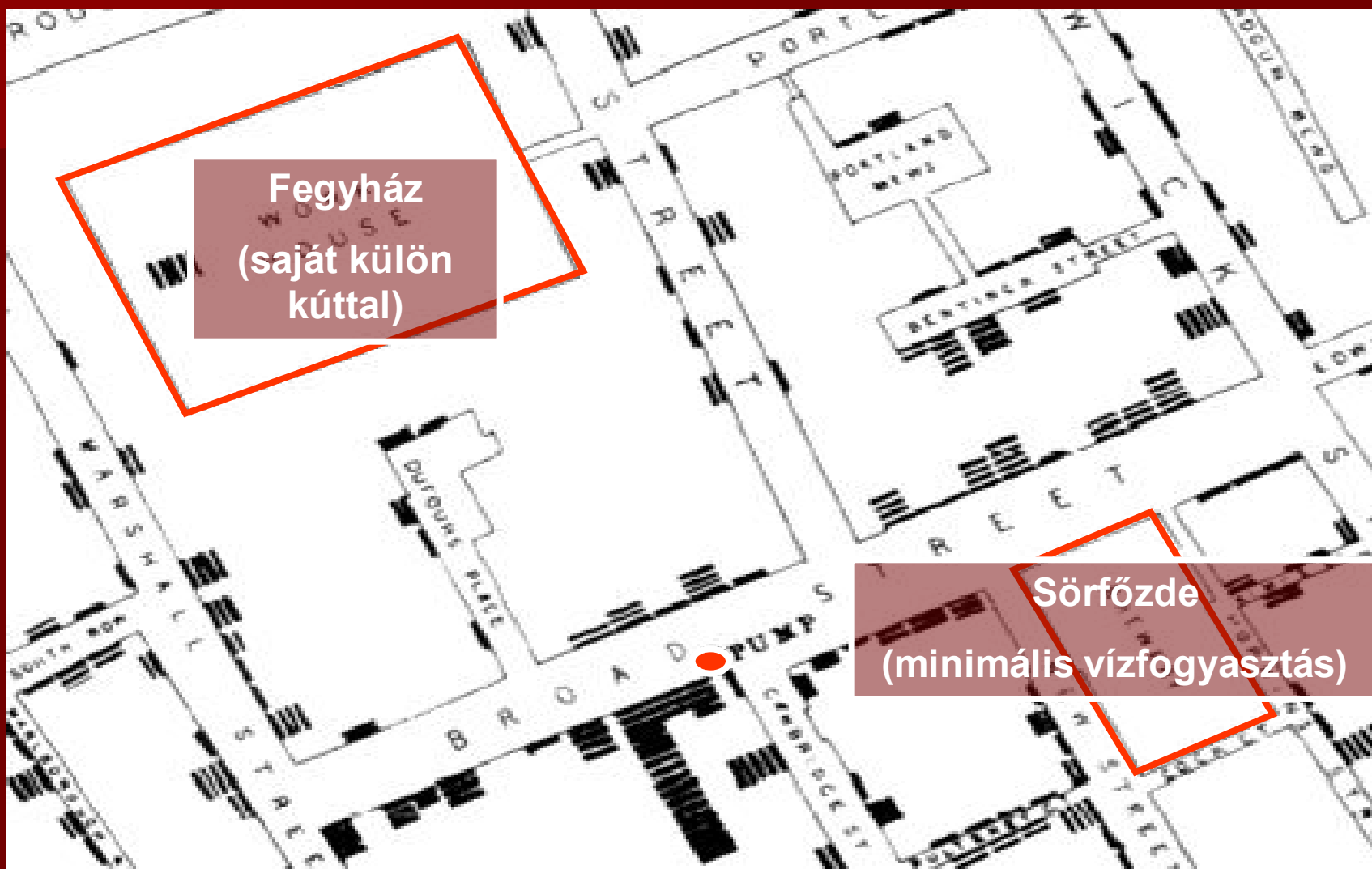
A terület vízlelőhelyei

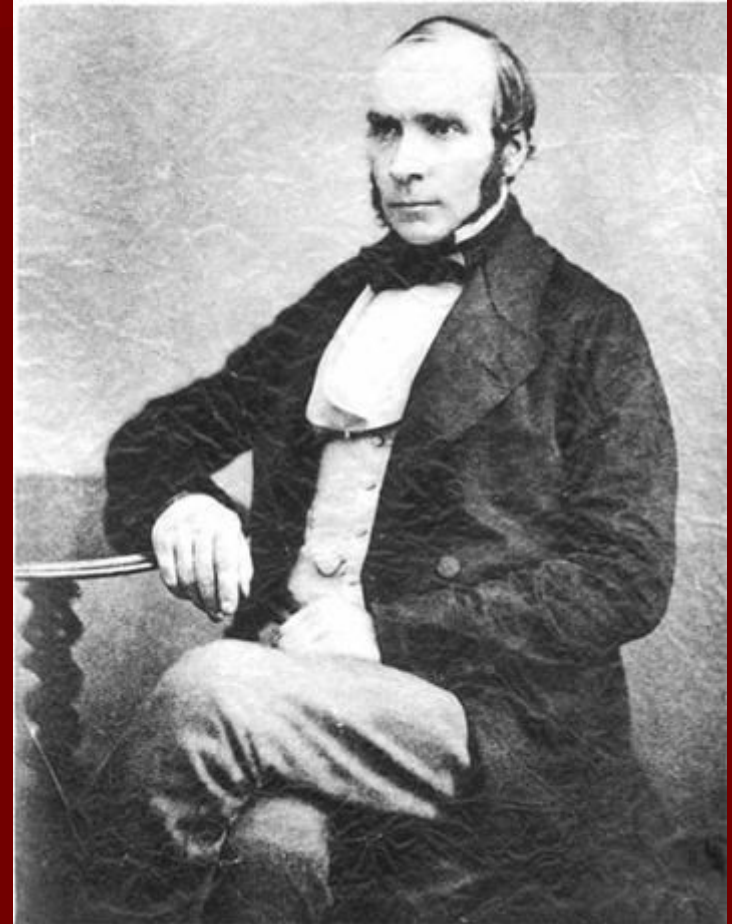
A kivételek

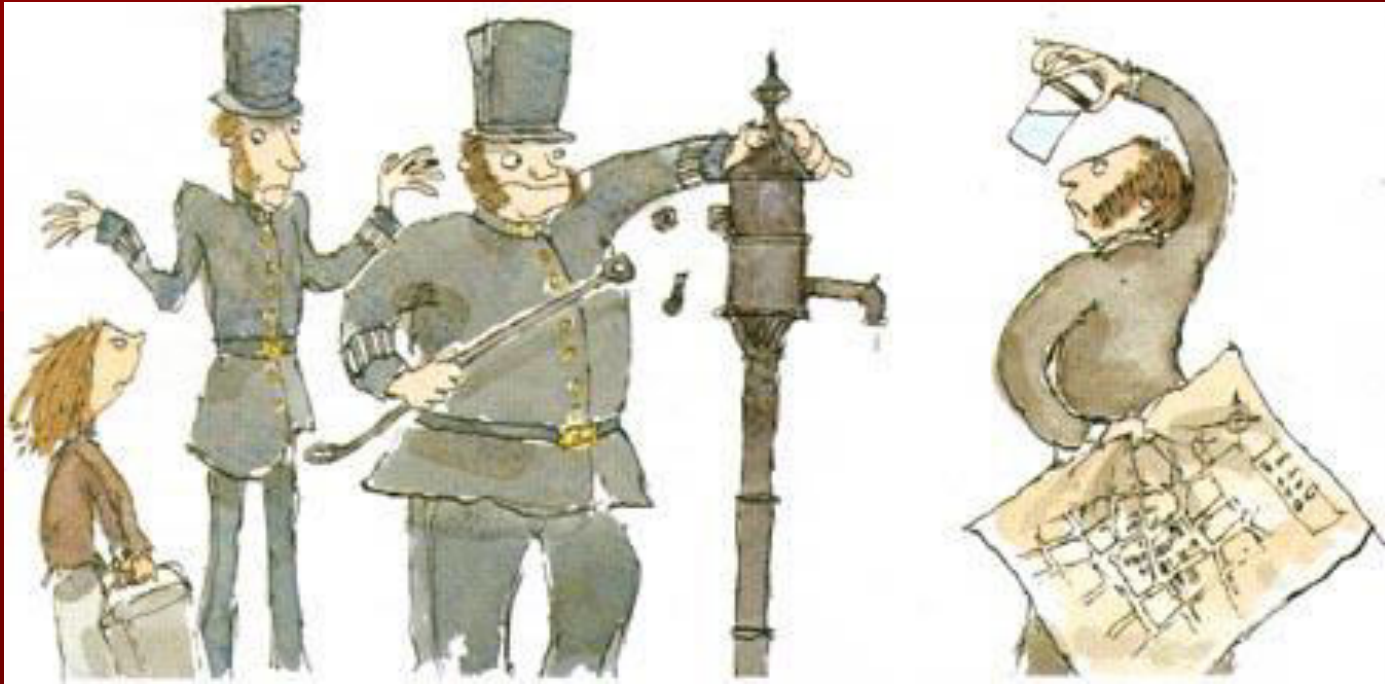

A kivételek

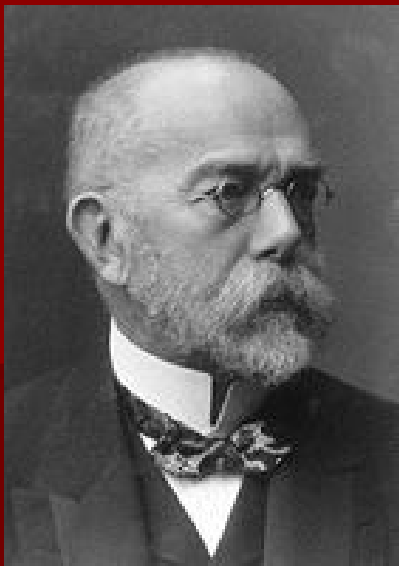

John Snow és a londoni kolerajárványok a XIX. sz. derekán

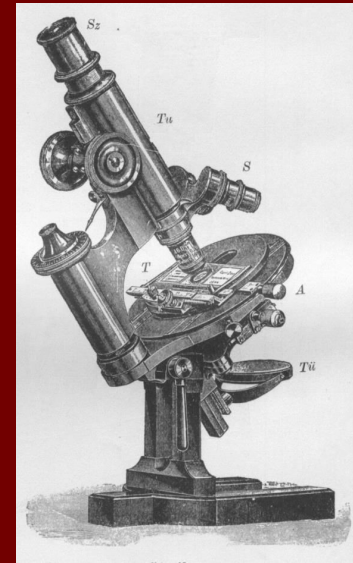

Az 1854-es kolerajárvány 616 halálessel járt Londonban. Bár nem hittek Snow vizsgálatának, hogy a járvány közvetítője az ivóvíz, de a kút karjának leszerelése után a járvány megszűnt.

Robert KOCH 1843-1910

Koch volt az, aki:

- izolálta az **anthrax bacillust**
- kimutatta, hogy speciális organizmus okozza a betegségeket
- felfedezte a ***Mycobacterium tuberculosis* 1882**
- Nobel-díjat kapott - 1905

Koch kritérium-rendszere

- A baktériumnak minden esetben jelen kell lennie a fertőzés helyén
- A baktériumot izolálni kell táptalajon
- A baktériumot reprodukálni kell tudni
- A baktériumot ki kell tudni mutatni

Higiéne tudomány kialakulása

Max Pettenkofer

1865 München

Közegészségtan Tanszék

Környezeti tényezők
közvetítik a fertőzéseket

Kísérleti módszerek
alkalmazása

BESPRECHUNG ALLGEMEINER

AUF DIE

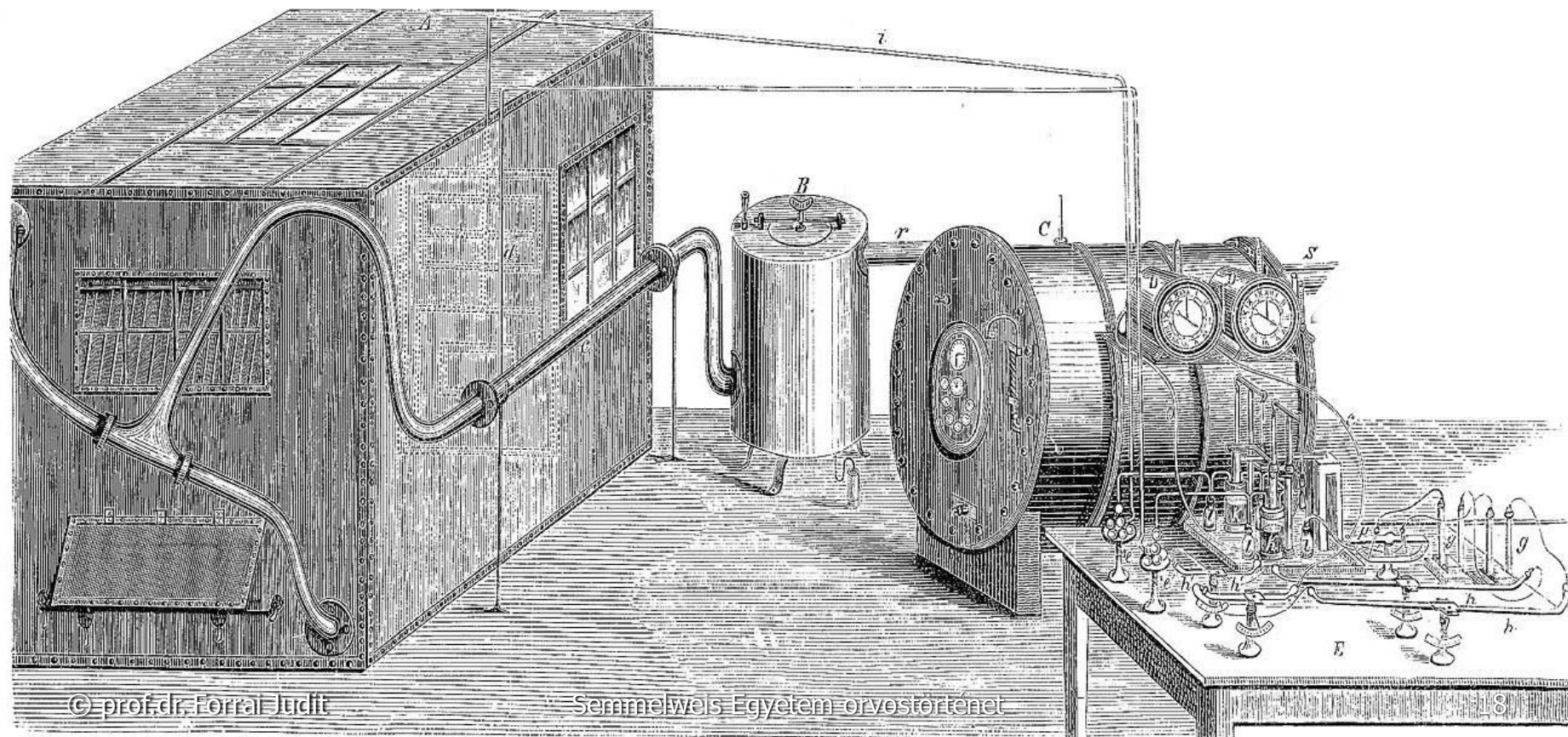
VENTILATION

BEZÜGLICHER FRAGEN.

VON

Dr. MAX PETTENKOFER.

Respirációs készülék

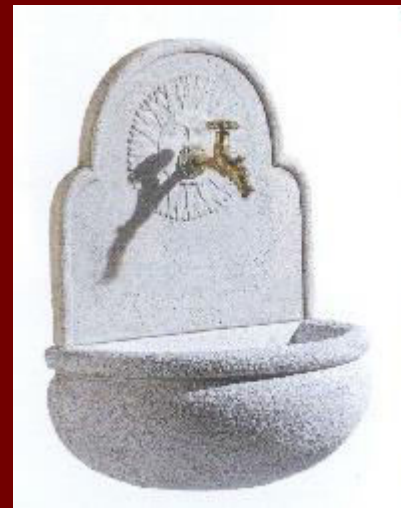
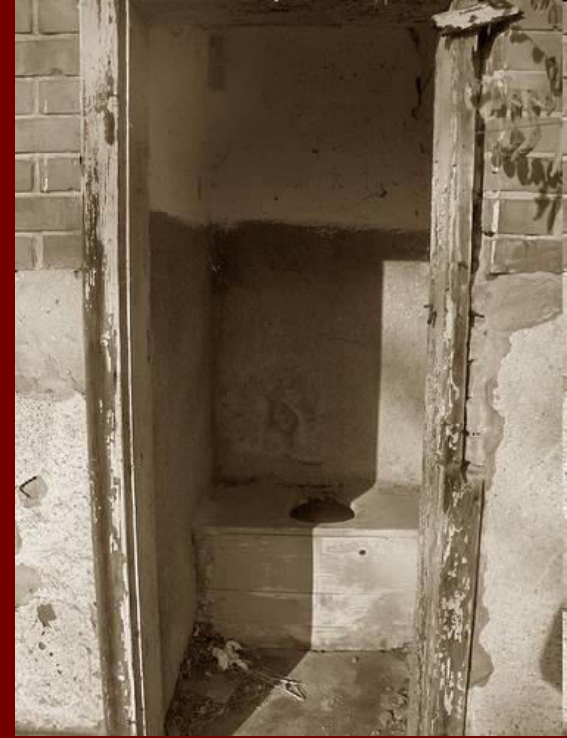

Pettenkofer megalapítója:

az epidemiológiai kutatásoknak,

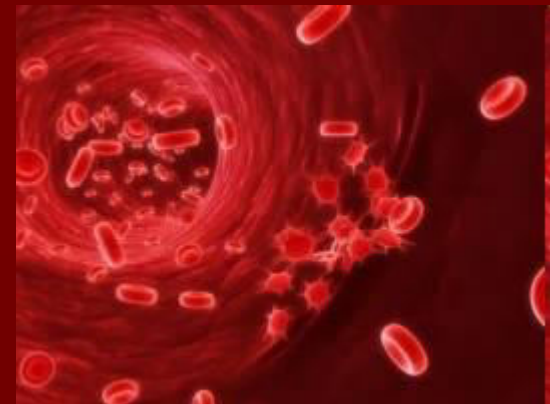
vizsgálta:

- a lakások **ventillációja**,
- a **szennyvíz tisztítása**,
- a **cholera terjedésének megállítása**
- az **epefolyadék savtartalma**,
- a **carbon dioxid quantitativ meghatározásának módszere**.

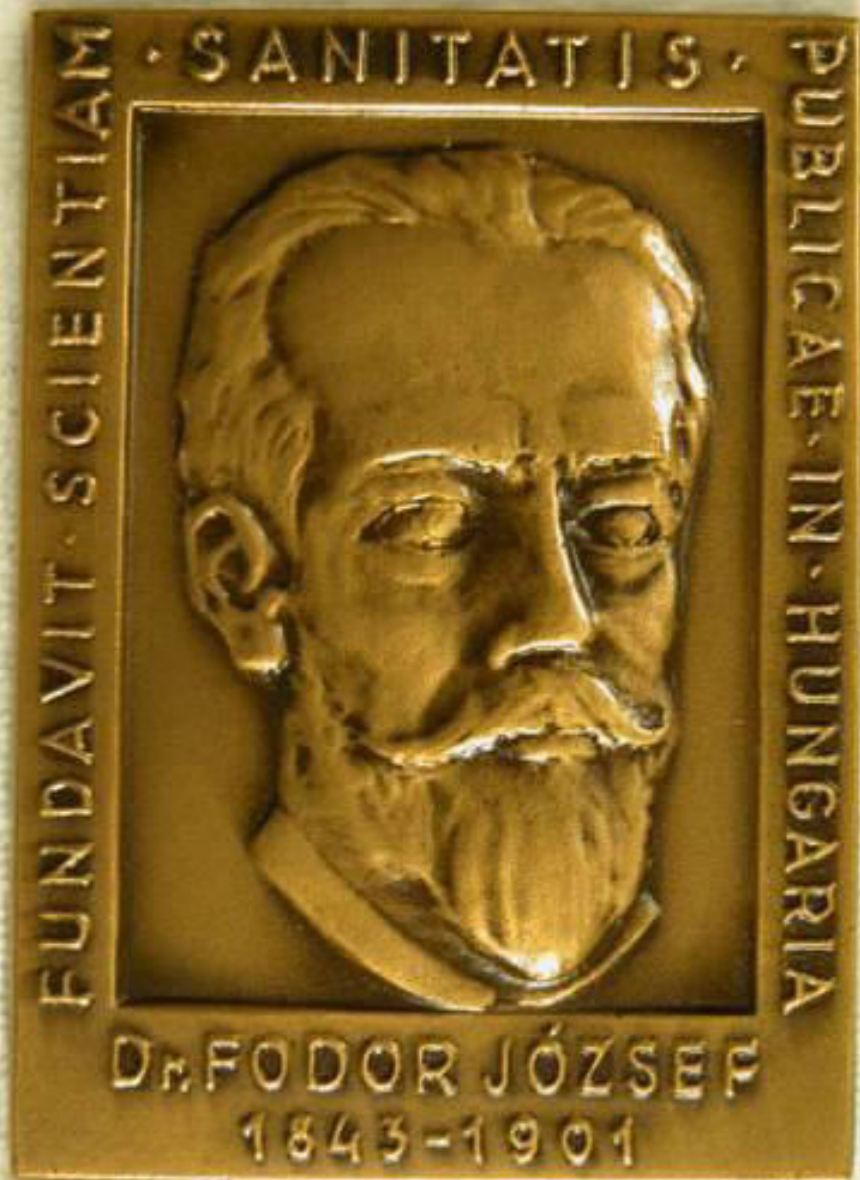

Fodor József 1843-1901

- **1874 Budapest Közegészségtan Tanszék és Intéze**
- „Központi Észlelde”, egészség-tani kutatások (levegő, talaj, víz)
- A vér baktériumölő hatása
- Iskolaorvosi, egészségtanári rendszer
- Közegészségügyi Törvény 1876. XIV.tc.
- **szaktanácsadás**

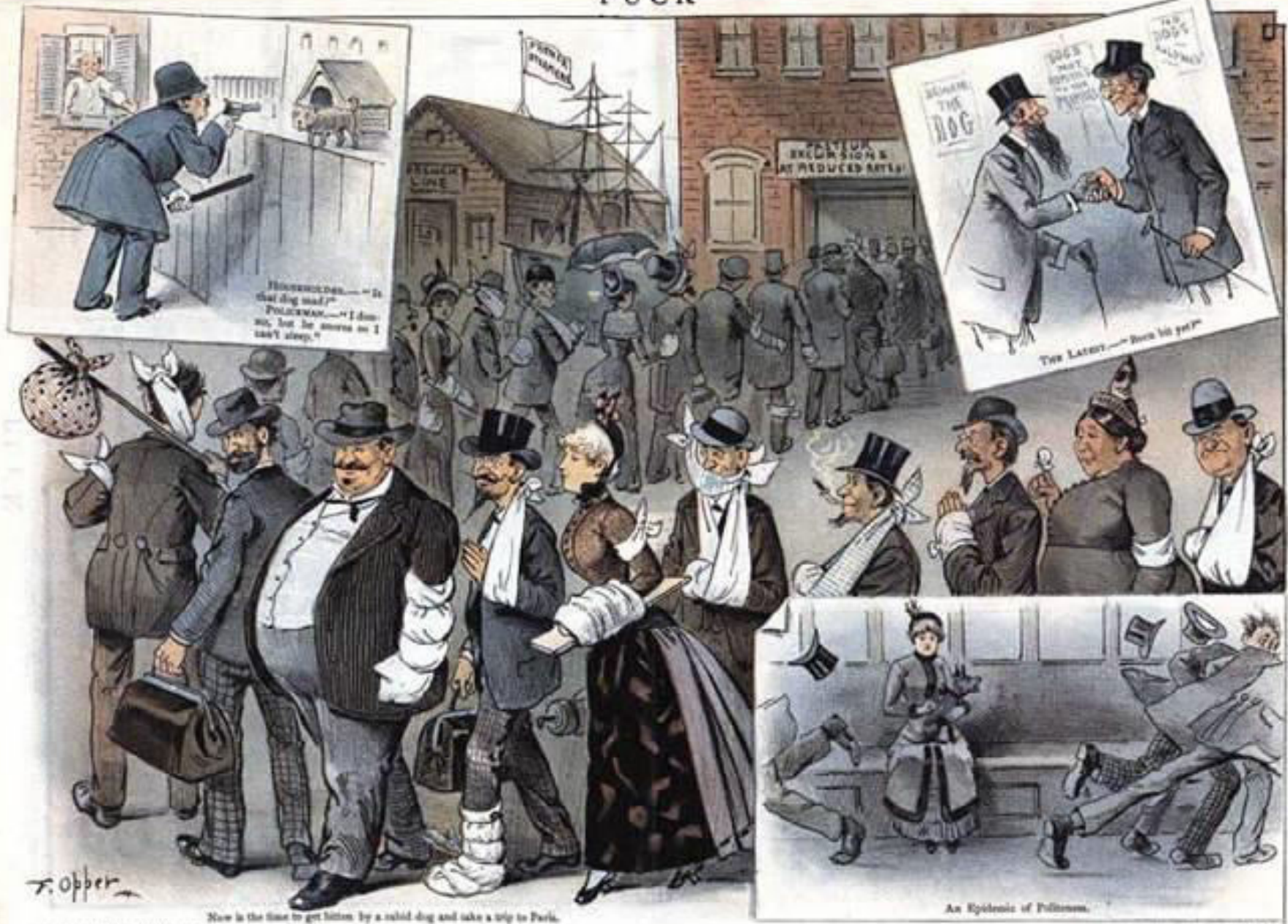

Louis Pasteur (1822-1895)

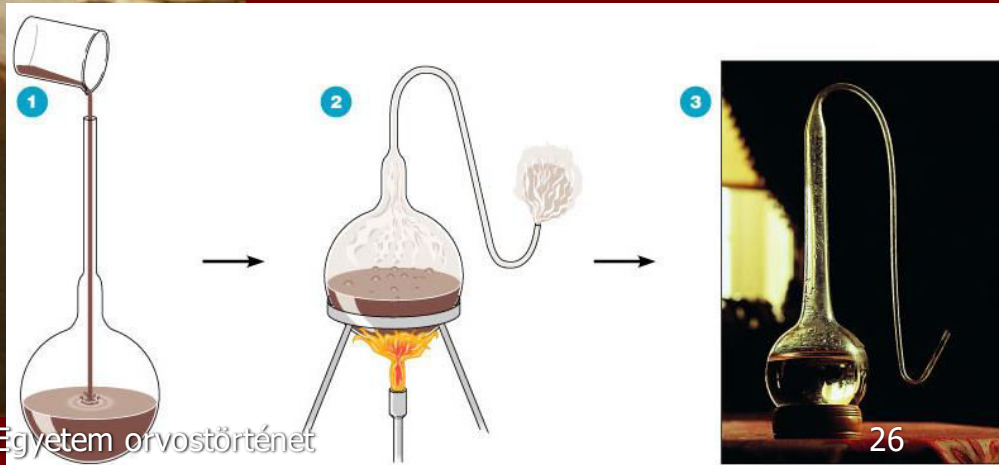
- Erjedés folyamatának felfedezése
- Veszettség-hidrofóbia elleni oltóanyag kidolgozása
- Mikrobiológiai kutatások kezdete
- Staphylococcus, Streptococcus baktériumok azonosítása
- Anthrax-lépfene kórokozójának felfedezése
- Baromfikolera felfedezése,

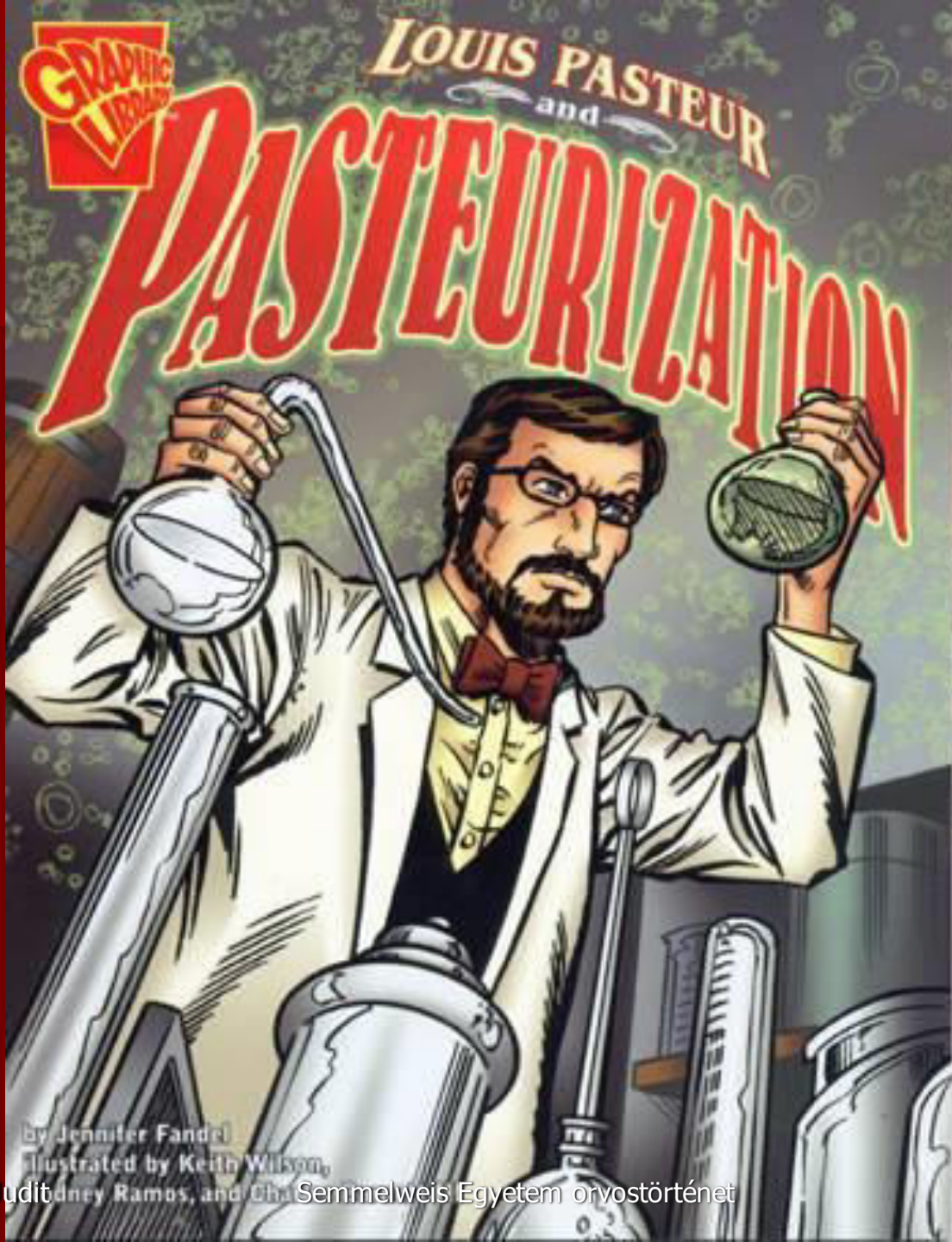

THE PASTEUR BOOM—HIGH TIMES FOR HYDROPHOBISTS.

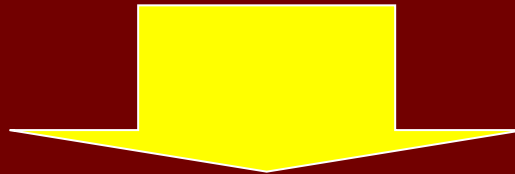

Pasteur munkásságának jelentősége

Az immunológia területén végzett kísérletei és eredményei:

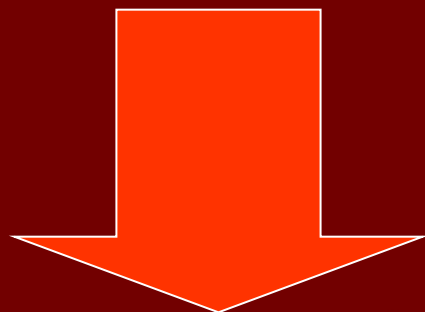
- fertőzések megelőzésére,
- egyes betegségek kezelése (védőoltások)
- a tyúkkolera, a lépfene és a veszettség elleni védőoltások kidolgozása

- XIX. század közepe óta a halálozási arányszám csökkent
- az emberek várható élettartama a világ nagy részében majdnem megduplázódott.

Ellenanyag termelés

- Richard Pfeiffer 1902 – anafilaxias rosszullét
- Albert Calmette 1907 tuberkulin reakció
Camille Guerin (BCG)
- Clemens von Pirquet – túlérzékenység 1905

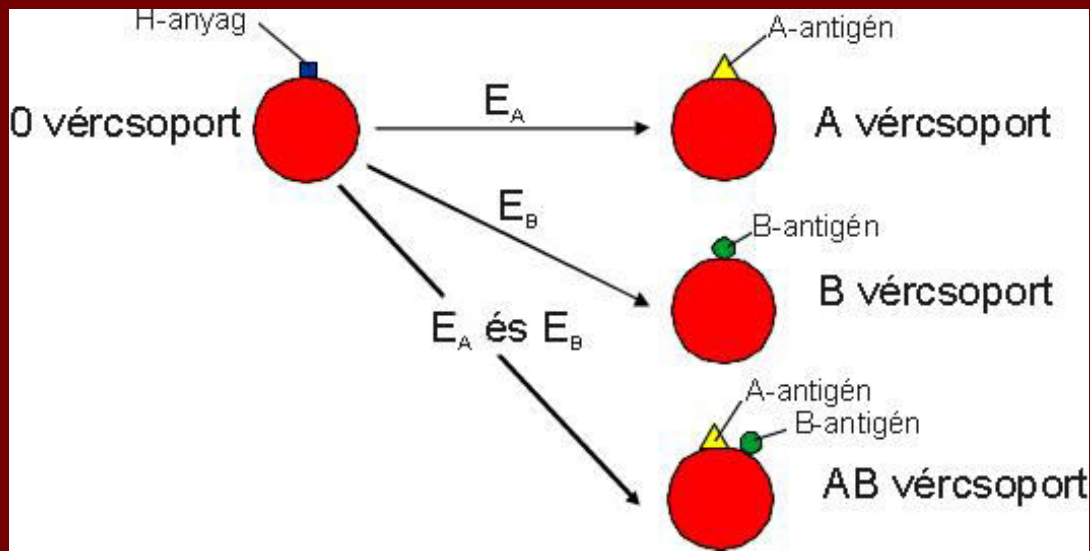
allergia fogalma

606

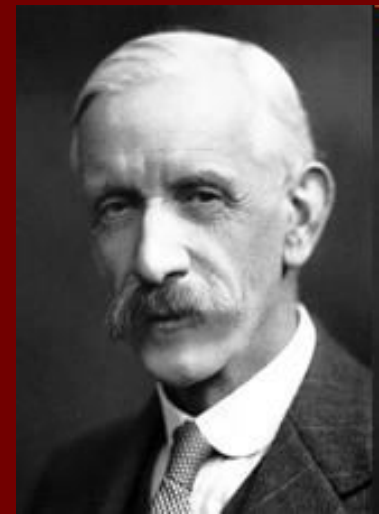

- Karl Landsteiner 1901- 1930 Nobel díj
- Vércsoportok meghatározása, 1940 RH faktor
- Vércsoportok evolúciós fejlődése:
 - 0-a legrégebbi (migráció, klíma, étrend változások)
 - A – 15-25 ezer éve alakulhatott ki domesztikálódás, növényi táplálék
 - B – 10-15 ezer éve India és Pakisztán (hús, tej)
 - AB 1000 éve

Vitaminológia

- Emil Fischer biokémiai kutatások, mirigyek anyagcseréje
- Christian Eijkman beri-beri, hiánybetegség B1, 1896
- Kazimir Funk- vitamin elnevezése (B1 vitamin, rizs, 1912)
- Sir Fredrick Hopkins: esszenciális aminosavak A vitamin

Szent-Györgyi Albert 1937

■ Nobel-díj

„a biológiai égésfolyamatok, különösképpen a C-vitamin és a fumársav katalízis szerepének terén tett felfedezéseiért”.

Farmako- kémia

- Gerhard Domagk 1895-1964
1939 Nobel-díj
- Zepphirol –kéz-, műszer
fertrőtlenítés
- Prontosil- az első
antibakteriális kemoterápiás
szer, Szulfonamid a
hatóanyaga, 1932

GERHARD DOMAGK
1895-

The investigator who discovered the anti-infective action of the sulfonamide

Prontosil enables the mouse infected with streptococci to

- A szulfonamidok voltak az első, humán terápiában alkalmazható és a staphylococcus, streptococcus infekciókban hatékony antibakteriális hatású molekulák,

1899 Aspirin

400 I.E. Hippocrates, fűzfa szaliciles tartalma

1832 Felix Hoffmann, kémikus a Bayer cégnél acetylsalicylic acidot kikísérletezte apja reumájára.

1853 Gerhardt: acetil-szalicilsavat állít elő, de lázcsillapítóként csak 1899-től gyártja a Bayer (ASPIRIN)

1899 Bayer, első aszpirin tabletták készítése

- Fritz Schaudin spirocheta pallida

Viroológia: Frederick Twort 1915 patogén
vírusok bakteriofág hatása

- Dohánymozaik vírus Wendell M. Stanley-
Nobel díj 1946

- Howard Ricketts 1906-ban
kullancscsípéssel tengerimalacba oltott
egy lázas betegséget

- Prowazek -virus

- Nicolle a tetű vektor szerepe (1909)

Howard Ricketts

- Rocky Mountain

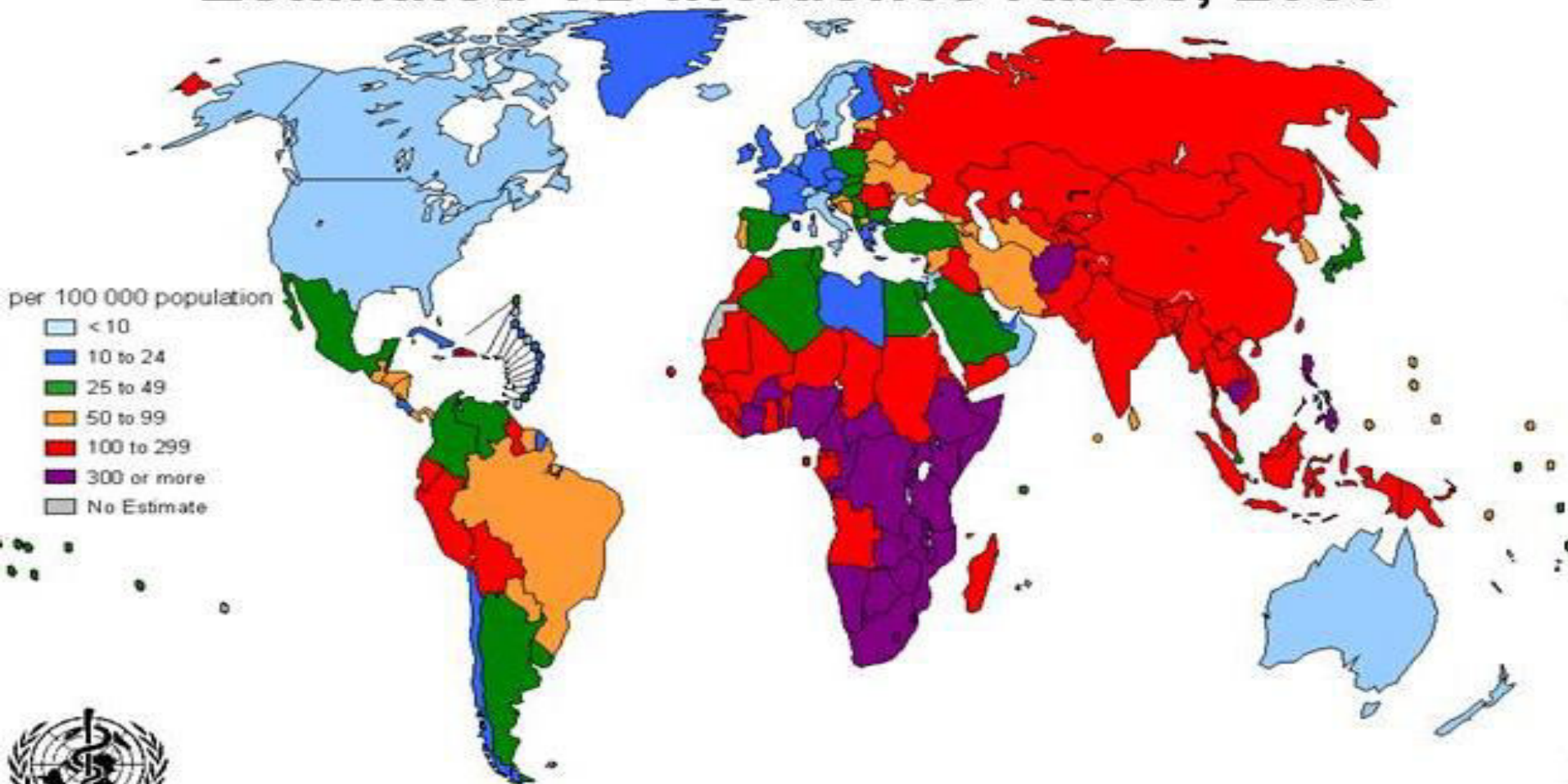

Endokrinológia

- Banting és Best, valamint Macleod 1922 inzulin Nobel-díj
- Adolf Butenandt nemi hormonok szerkezete
- Kendall, Hench, Reichstein mellékvesekéreg készítmények
- Biedel Artur - endokrin rendszer hierarchikus felépítése: hipofízis

Estimated TB Incidence Rates, 2000

The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the World Health Organization concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted lines on maps represent approximate border lines for which there may not yet be full agreement.

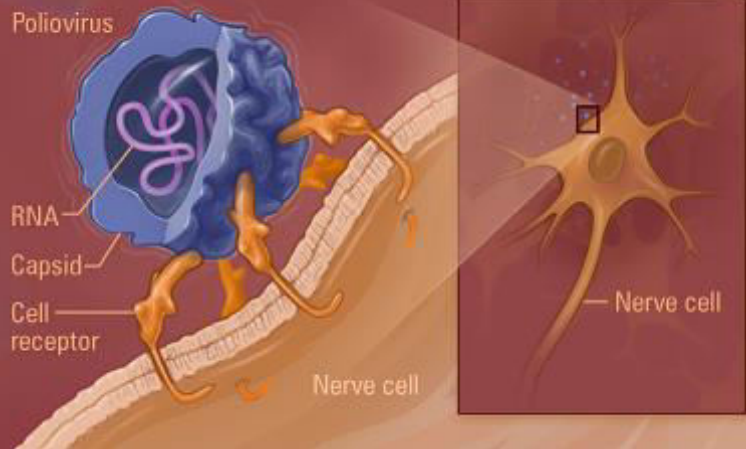
©WHO 2001

Poliomielítisz, pólió gyermekbénulás, Heine-Medin kór, paralízis

Ősidőktől ismert betegség,
i.e. 1400 BC

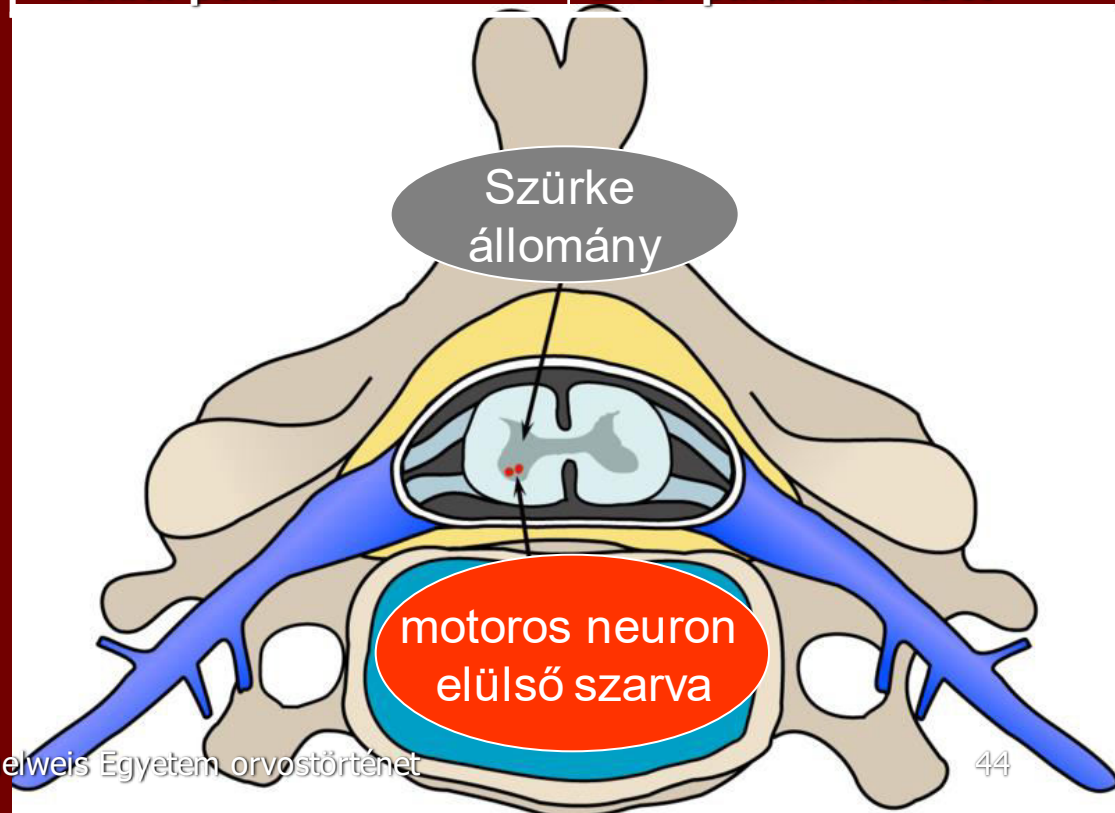
Járványos előfordulása a 20.
században következett be.

Fertőző megbetegedés	Előfordulás, gyakoriság
Tünetmentes	90-95 %
Abortív	4-8 %
Nem paralitikus meningitisz	1-2 %
Paralitikus poliomyelitis	0.1-0.5 %
<ul style="list-style-type: none"> ■ Spinális ■ Bulbospinális ■ Bulbar polio 	79 % paralitikus eset 19% paralitikus eset 2 % paralitikus eset

**Polio virus hominis
 vírusok által
 okozott tünetegyüttes,
 a gerincvelőben elhelyezkedő
 mozgató idegsejtek elpusztulnak**

PV1, PV2, PV3
 szerotípus

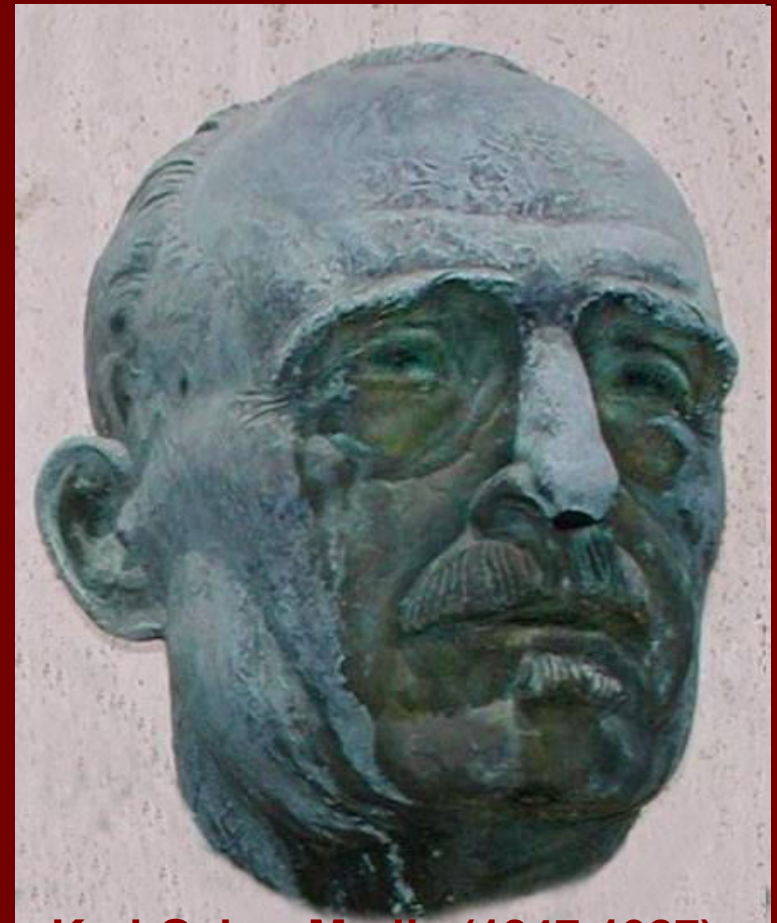

A betegség megismerésének története

- 1789 – Michael Underwood az első klinikai tünet leírása: végtagok bénulása
- 1840 - Heine leírja a betegség jellegzetességeit 78 oldalas monográfiában

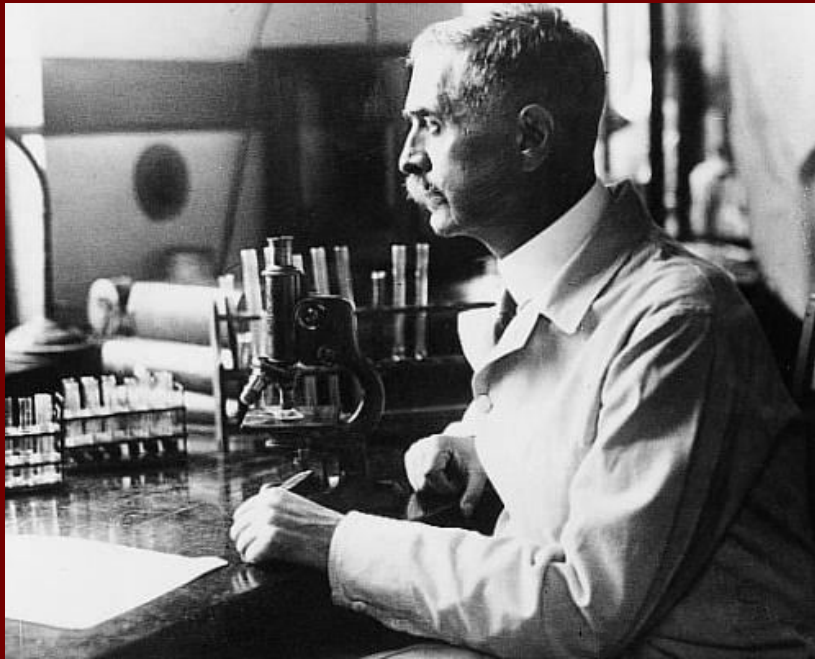
Jakob Heine (1800-1879)
német ortopéd orvos.

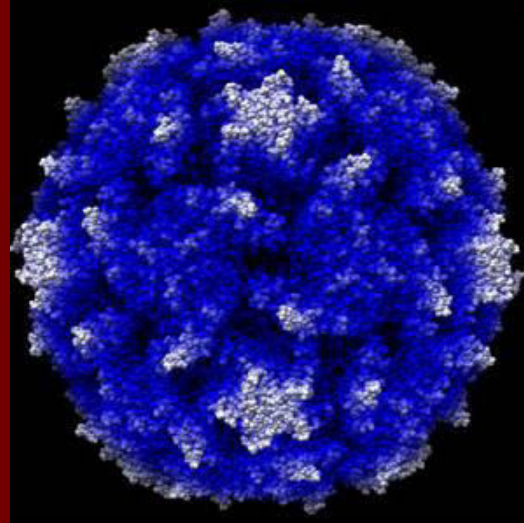
Karl Oskar Medin (1847-1927)
Karolinska Intézet

A betegség megismerésének története

- 1894 – első epidémia USA / Vermont, 132 eset
- 1908 - Polio vírus identifikálása

Erwin Prosser

© prof.dr. Forrai Judit

Semmelweis Egyetem orvostörténet

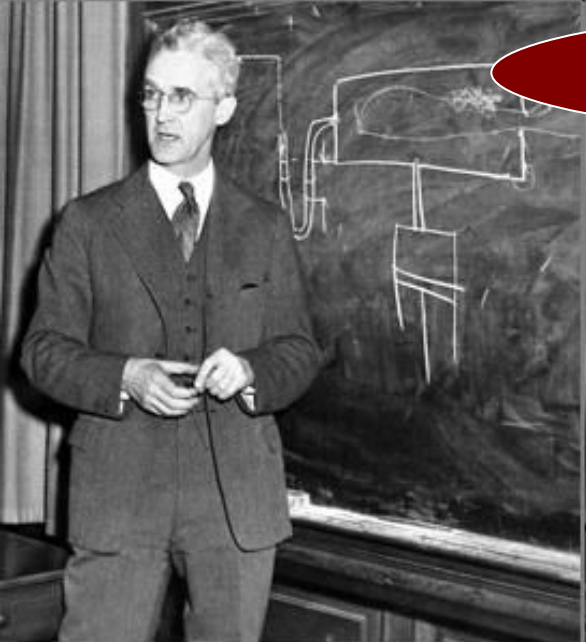
Polio epidémia

- **1894 – első epidémia USA / Vermont, 132 eset**

- **1952. USA-ban 21,000 eset**
New Yorkban 9,000

The World Health Report. 2003.
WHO. 2003/15424. Geneva

Philip Drinker

**Harvard Orvosi Iskola
Industrial Hygiene**

**1928. október 12-én
használtak először
vastüdőt egy bostoni
kórházban.**

**1930. vastüdő ára 1.500
\$**

1933

Mobil vastüdő

March of Dimes

- National Foundation for Infant Paralysis
- Jótékonyság,
1933, 1938 – Menetelés a
fillérekért

Kenny nővér Ausztrá- liából

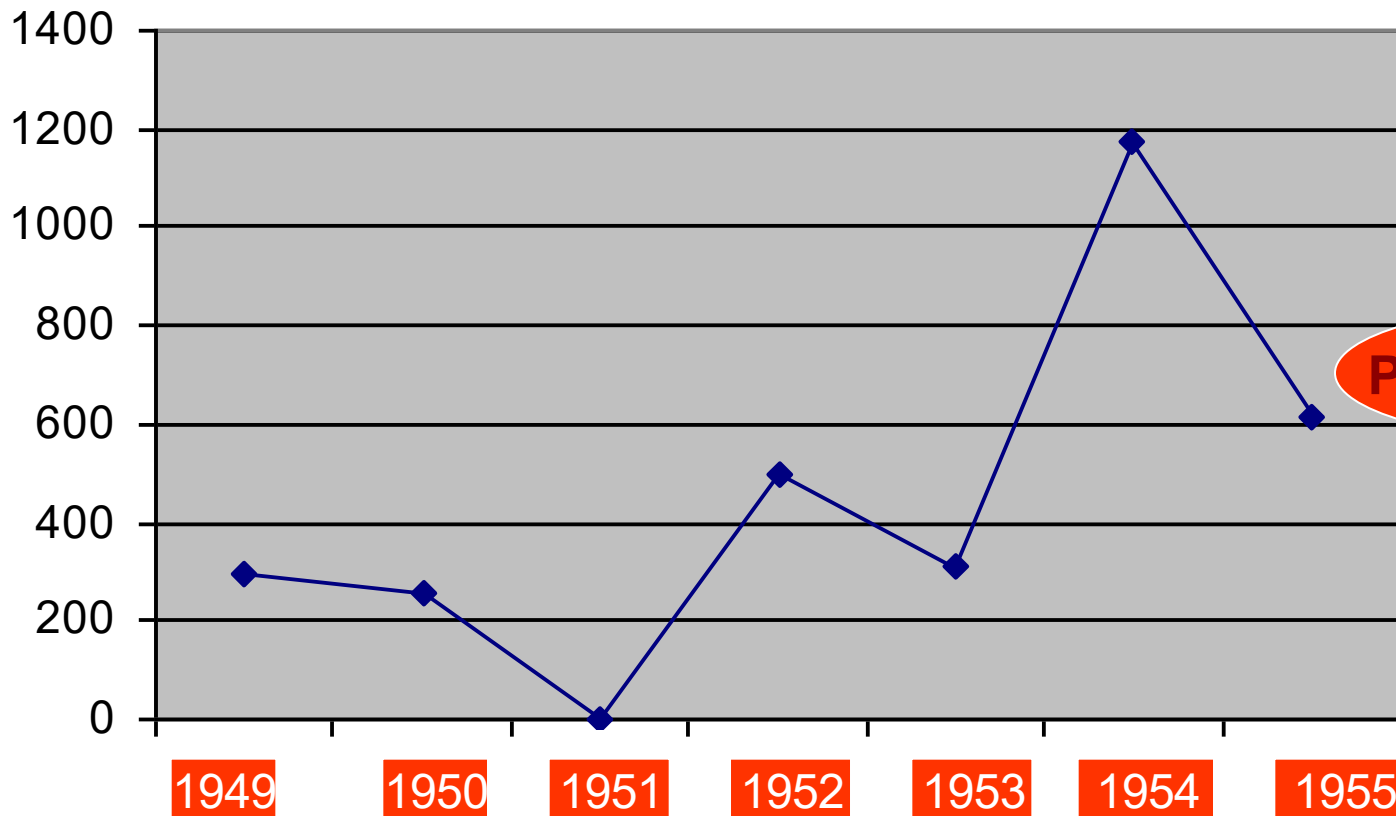
www.awm.gov.au

P04258.001

- Meleg csomagolás
- masszírozás,
- torna, rugalmasság

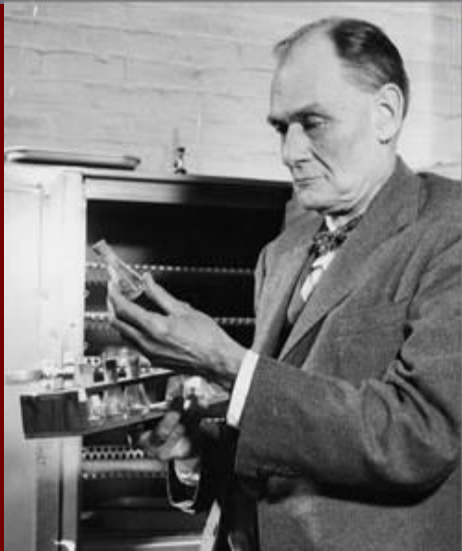
Magyarország KSH adatai 1958.

1954 Nobel díj

John Enders laboratóriuma 1948,
majom-vese tenyészet

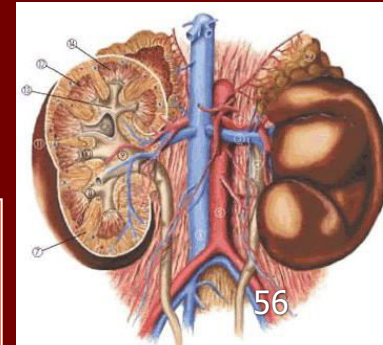
John F. Enders
© prof.dr. Forrai Judit

Thomas H. Weller

Frederick C. Robbins

1953

1959

Salk, Sabin

- 1954 - Salk vakcina – inaktívált IPV**
- 1960 - Sabin vakcina – orális OPV**
- 1991 – Molla in vitro RNS vírus**
- 2002 – teljes szintetikus előállítása**

Jonas Salk 1954

THE NATIONAL FOUNDATION FOR INFANTILE PARALYSIS

CERTIFIES THAT

Helene Wright

HAS BEEN ENROLLED AS A

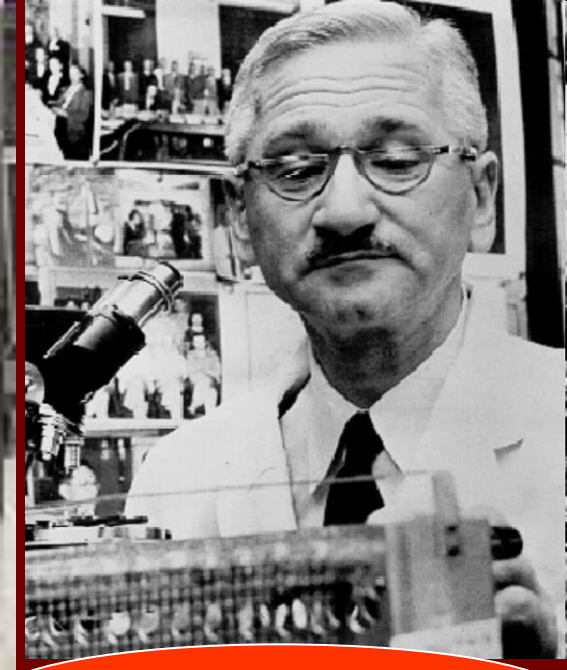
POLIO PIONEER

and this certificate of membership is
hereby presented for taking part in the first national tests
of a trial polio vaccine conducted during 1954.

Basil O'Connor PRESIDENT

1959-ben 1200 vaspólyát
használnak USA-ban

Albert Sabin 1960

**9,000 majom
150 csimpánz
133 önkéntes**

Eradikálás

- 1988: 350,000 eset
- 2007 1,310 eset

- 2000 polio 36 nyugati országban megszűnt
- 2002 eradikálódott
- 2006, polio endemikus:
Nigéria, India, Pakisztán, Afganisztán

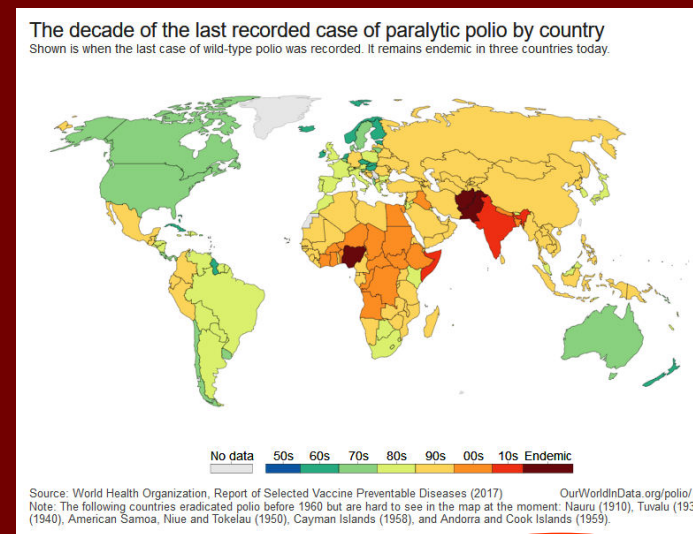
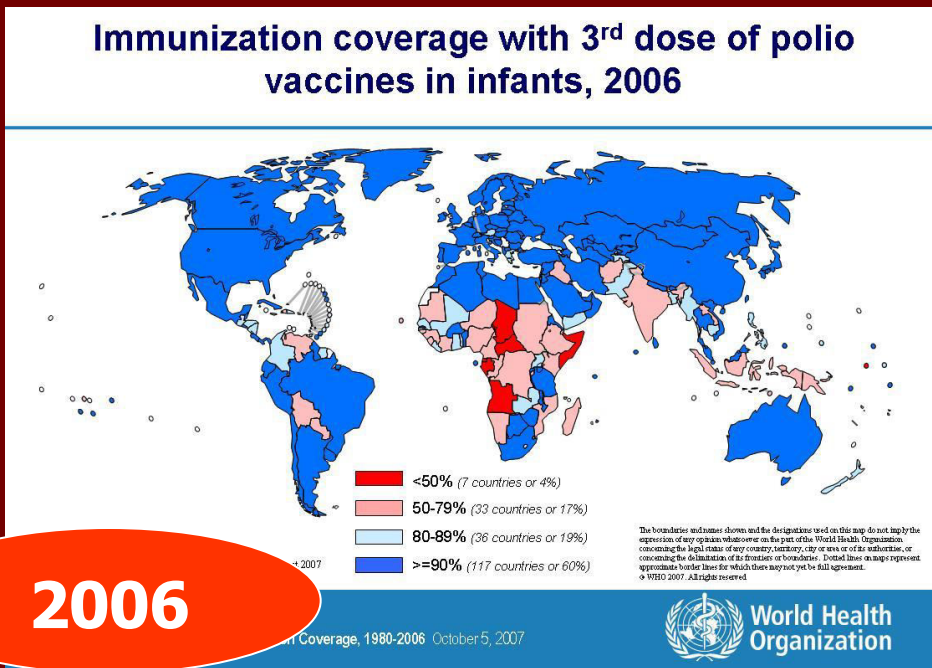
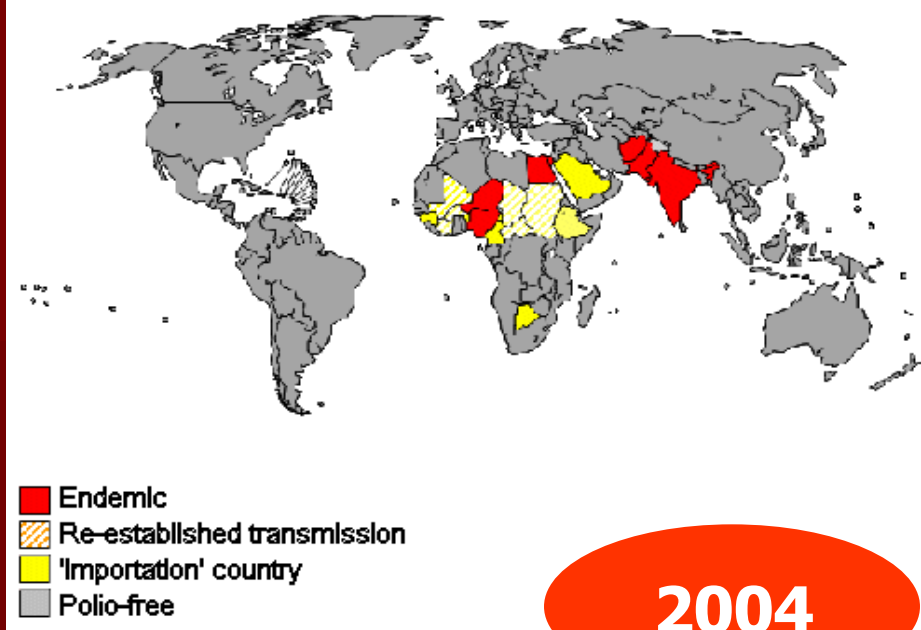
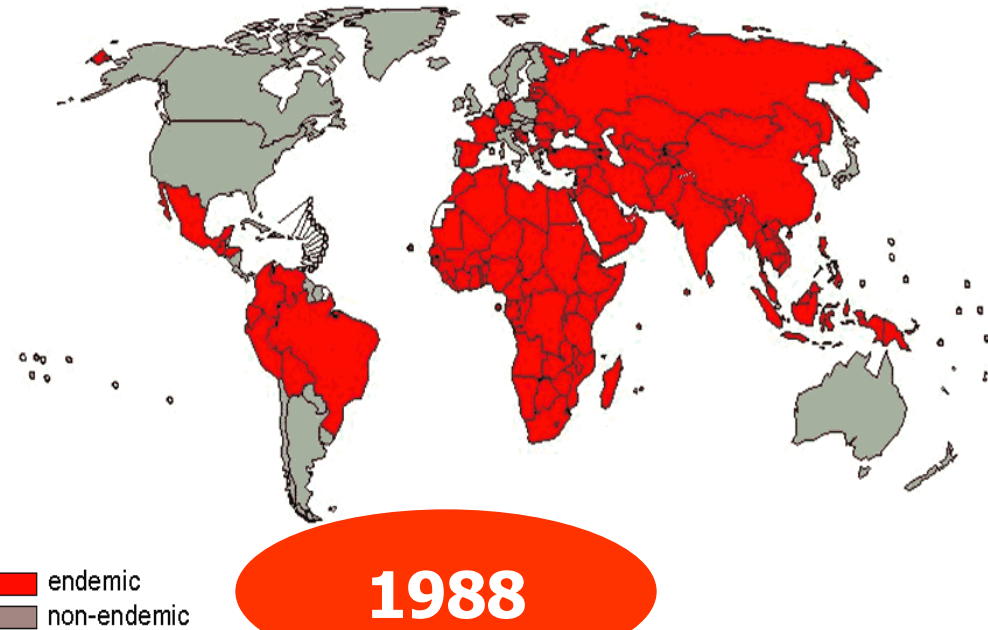
Eradikáló szervezetek

- WHO,
- a ROTARY International, - 633 millió USD
- az UNICEF,
- USA járványügyi centruma, az U.S. Center for Disease Control (CDC),
- ECDC

Huszonhárom afrikai országban mintegy
97 millió gyereket oltottak be

2010. IPV contra OPV

- IPV:
- Mahoney (type 1 poliovirus), MEF-1 (type 2 poliovirus), and Saukett (type 3 poliovirus),
- WHO kivonja a forgalomból a Sabin cseppeket és kizárólag az IPV Salk oltás marad az egyetlen védőoltás a poliomyelitis ellen

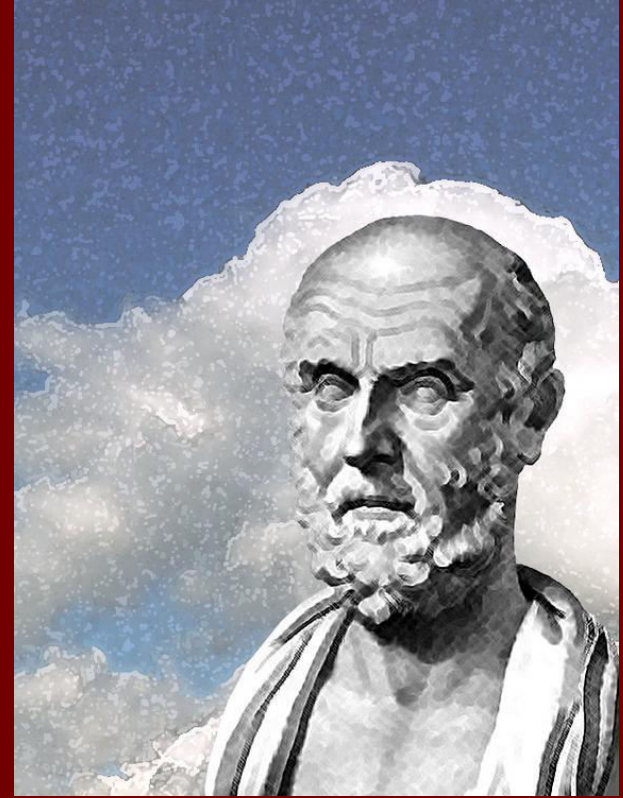
Újabb szakágazatok fejlődése

2. Helye a tudományok rendszerében:

Hippokratész

(i.e. 460 körül)

Naiv materialista felfogás

- A lélek nem független a testtől
- A pszichikus működés központja a szív
- Négy testnedv
- Temperamentum-tana

Platón (i.e. 427–347)

- **Idealista felfogás**
- **A lélek független a testtől**
- **Örök és halhatatlan**
- **Felszínes ismereteink lehetnek róla**
- **Az ember észlény**
- **Az értelem születésétől fogva adott**

A tudattalan „felfedezése”

■ Platón:

ADELMANTOSZ S milyen vágyakra gondolsz?

SZÓKRATÉSZ: Azokra, amelyek álom közben ébrednek; amikor a lélek egyéb része: a gondolkodó, a szelíd és a többin uralkodó rész alszik, a lélek állatias, vad része viszont - ételtől vagy italtól eltelve - ficánkol, s lerázva magáról az álmot, ki akar törni, s ki akarja elégíteni a kedvteléseit; ilyenkor - mint tudod - mindenre képes, hiszen semmi szemérem vagy meggondolás nem köti, és teljesen szabadjára van engedve. Nem áthat képzeletben még az anyjával sem szeretkezni, de akármely más emberrel, istennel vagy állattal sem, magát bármely gyilkossággal beszennyezni, s nincs étel, amitől megtartóztatná magát; egyszóval: semmiféle örültségtől vagy szemérmertlenségtől nem riad vissza.

A gyönyörök és vágyak közt vannak olyanok, amelyek a törvényekkel ellentétben vannak; ezek körülbelül minden emberben jelentkeznek ugyan; de ha a törvények és az erkölcsösebb vágyak - józan észszel szövetkezve - féken tartják őket, akkor némely emberből vagy egyáltalában kivesznek vagy legalábbis kevés marad meg belőlük, s csupán gyengébben; másokban ellenben elhatalmasodnak és elszaporodnak. (Az állam IX. könyv)

Arisztotelész (i.e. 384-322)

- **Materialista felfogás**
- **A lelki jelenségek az élő anyag megnyilvánulásai**
- **Az ember biológiai lény**
- **Tudása tapasztalatából származik**

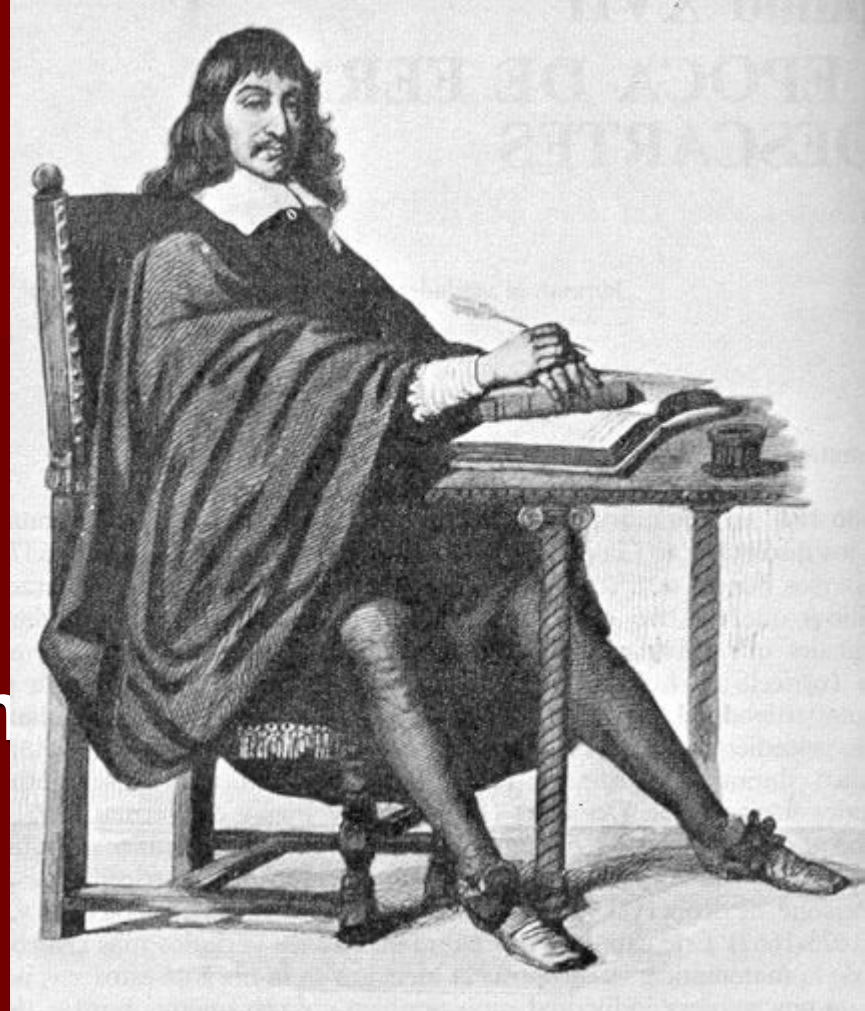
Szent Ágoston (354–430)

- Idealista felfogás
- A lélek isteni eredetű
- Ideiglenesen kapcsolódik össze a testtel
- A pszichikum működésében teremtőjének léte reflektálódik

Descartes (1596– 1650)

- Dualisztikus felfogás
- A test és a lélek kölcsönhatása
- A test egy fizikai rendszer, mely reflektál
- A tudat az ideák tárháza
- A testet velünk született eszmék irányítják

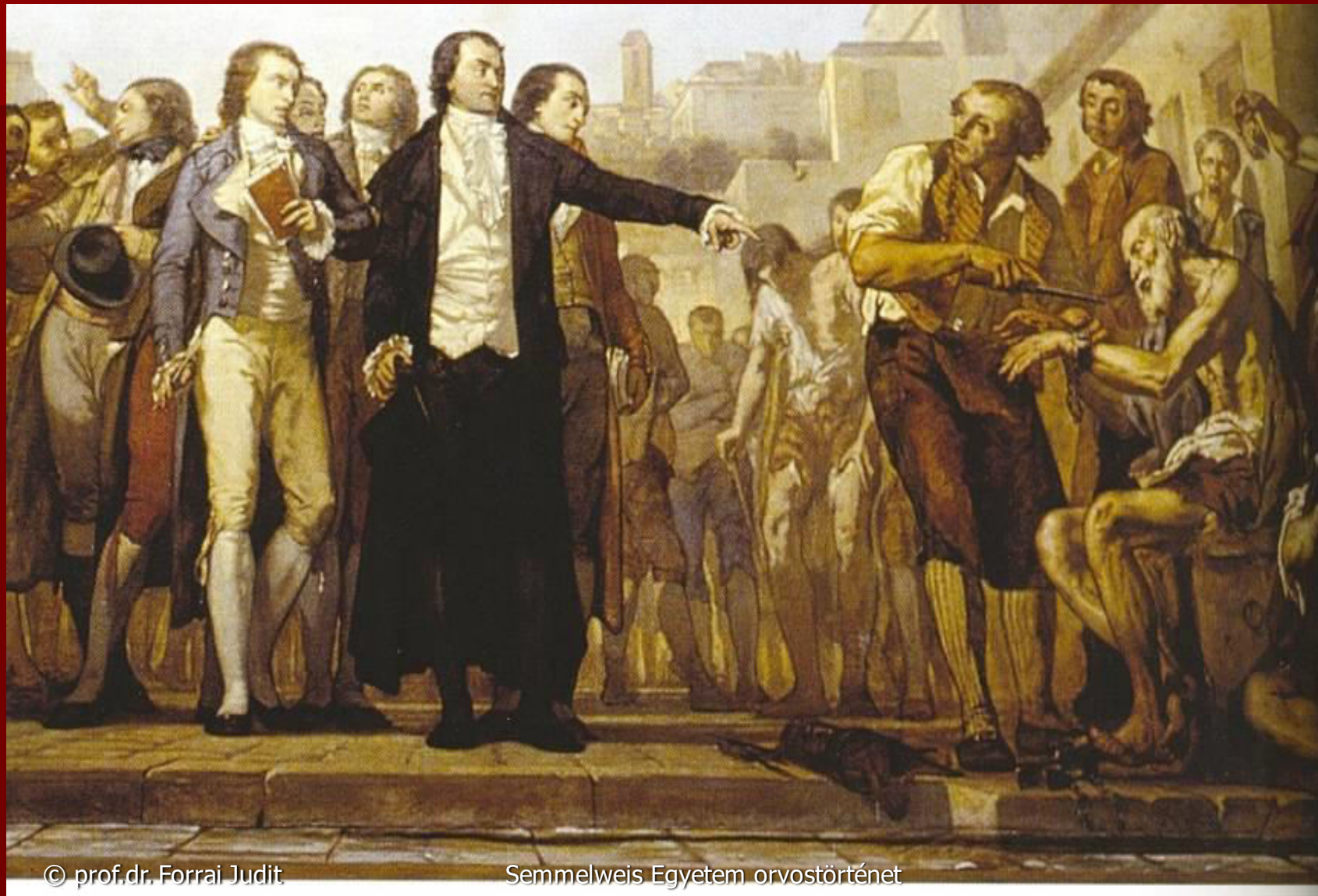

Helmholtz (1821–1894)

- A pszichikus jelenségek természeti jelenségek
- Egzakt laboratóriumi méréseket végez
- Elsőként méri meg az inger terjedési sebességét

Pinel leveszi a láncokat az elmebetegekről a párizsi Bicetre-ben

Geel

Magnetizmus és hipnózis

Mesmer és tanítványai

Egy
magnetizáló

Charcot

MAISON MESSMER

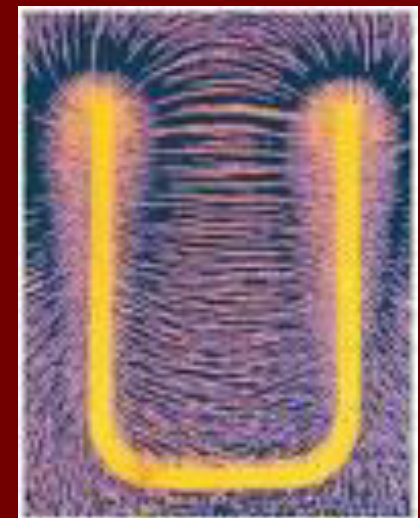
En face le Théâtre

Tout près de la Conversation

Vis à vis le Kiosque

BAIDIEN-BAIDIEN

© professor.FoRral.Judi Semmelweis Egyetem orvostörténet

A vintage advertisement for 'MAISON MESSMER' in Baden-Baden. The central illustration shows a large, multi-story building with a gabled roof, surrounded by trees and a path. The text 'MAISON MESSMER' is at the top, and 'BAIDIEN-BAIDIEN' is at the bottom. There are also smaller illustrations of a theater and a kiosk. The text 'En face le Théâtre' and 'Vis à vis le Kiosque' are on either side of the central building. The text 'Tout près de la Conversation' is below the central building. The copyright notice '© professor.FoRral.Judi Semmelweis Egyetem orvostörténet' is at the bottom.

**PRÉCIS
HISTORIQUE
DES FAITS RELATIFS
AU
MAGNÉTISME-ANIMAL**

JUSQUES EN AVRIL 1781.

Par M. MESMER, Docteur en Médecine de la Faculté de Vienne.

OUVRAGE TRADUIT DE L'ALLEMAND.

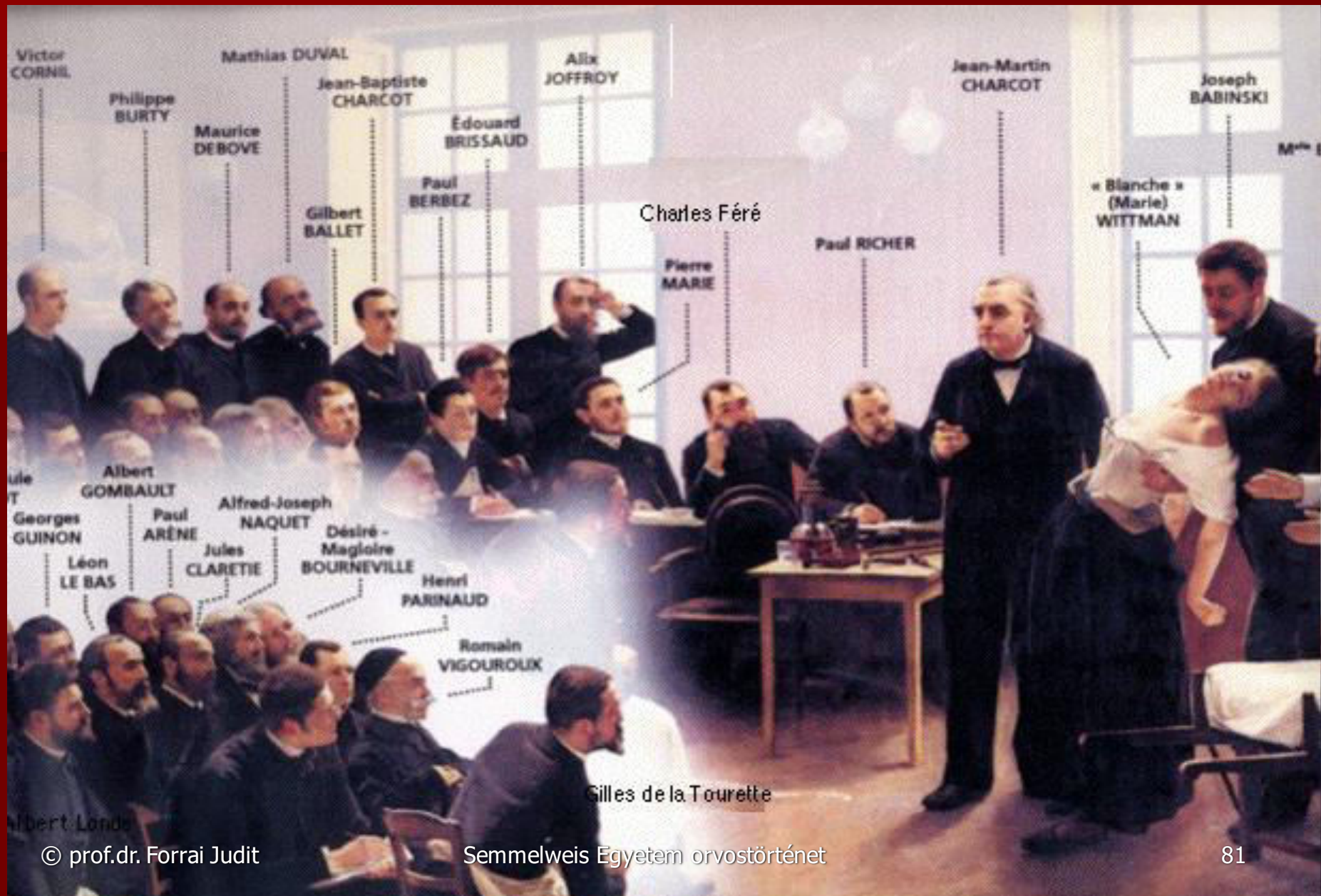

A LONDRES.

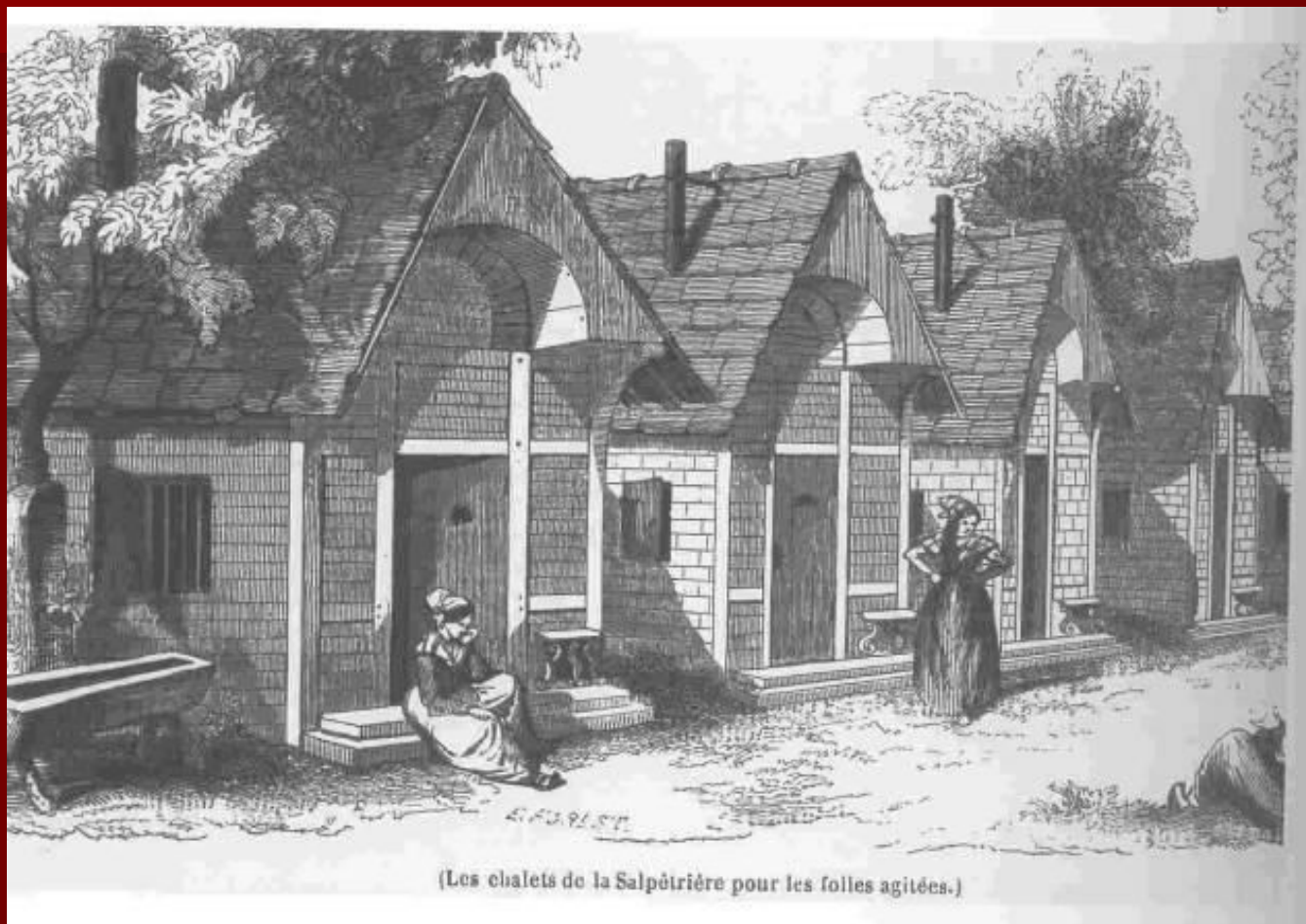
M. DCC. LXXXI.

Eset-bemutató

Modern elmegyógyintézet: elmebetegek kunyhói a Salpêtriere klinikán

Gustav Theodor Fechner (1801–1887)

- A pszichofizika megalapozása
- Inger és érzet viszonyának kutatása

Fechner és Weber megállapításai: matematikai összefüggés az inger és az által keltett érzet között.

- Weber törvény: Az inger relatív érzékenységi küszöbe (adott modalitás, pl. fény, hang, nyomás stb. esetén) arányos az inger intenzitásával.
- Fechner hipotézis: az *érzet* relatív érzékenységi küszöbe független az *érzet* intenzitásától.
- Fechner hipotézis: Érzékszerveink az inger intenzitását logaritmikus skála szerint kódolják érzetté.

Wundt (1832–1920)

- **Első pszichológiai egyetemi kurzus**
Heidelberg 1871, Lipcse 1874
- **Első pszichológiai laboratórium**
- **Empirikus kutatások**
- **A pszichológia önálló tudománnyá válik**

Wundt szempontjai

- elkülönített vizsgálati jelenségek (lelki jelenségek),
- a jelenségek vizsgálatára alkalmas módszerek, eljárások, körülmények (introspekció, kísérlet, laboratóriumi körülmények);
- szakmai nyelv a jelenségek működés-sajátosságainak leírására.

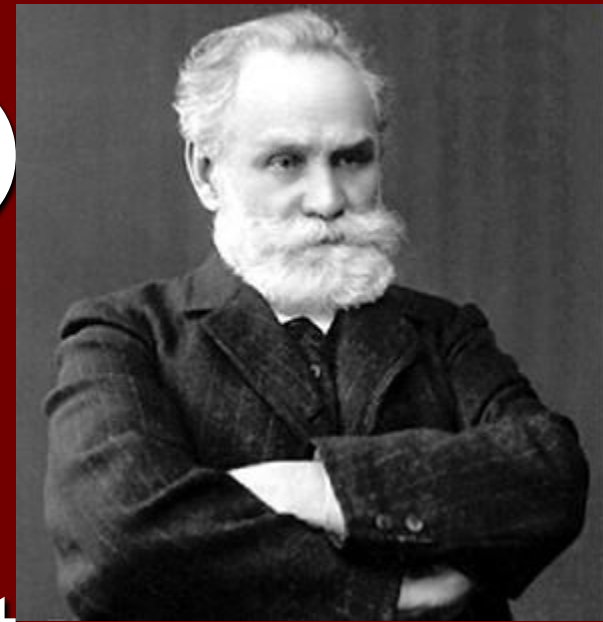
Wontorra, M., Meischner-Metge, A. & Schröger, E. (Hrsg.) (2004).

Wilhelm Wundt (1832 - 1920) und die Anfänge der experimentellen Psychologie

Jubiläumsausgabe zur 125-Jahr-Feier seiner Institutsgründung

Pavlov (1849–1936)

- Reflexológia elmélet
- Fiziológiai folyamatok
- Kondicionálás

Before conditioning

FOOD (UCS)	SALIVATION (UCR)		
-----------------------	-----------------------------	--	--

BELL

NO RESPONSE		
--------------------	---	---

ding, ding!

During conditioning

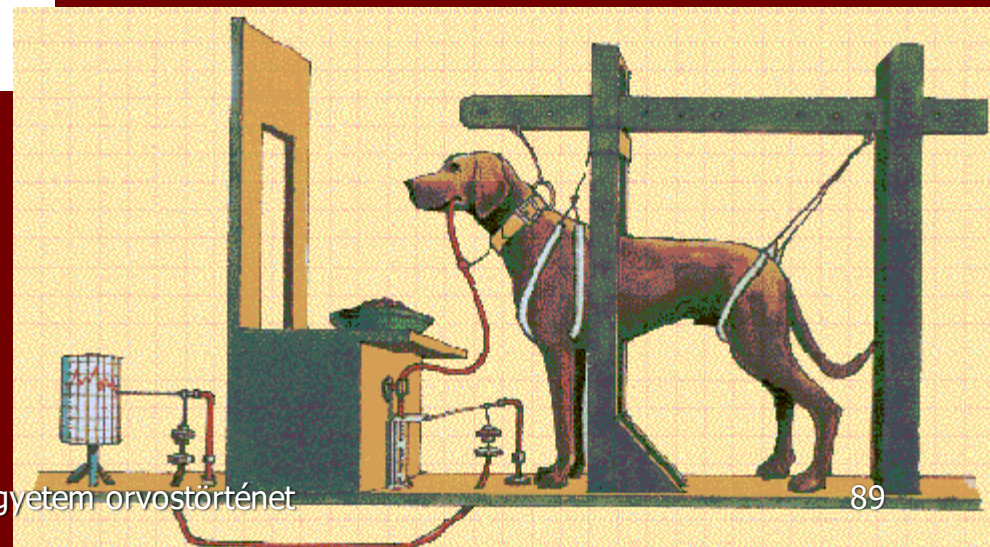
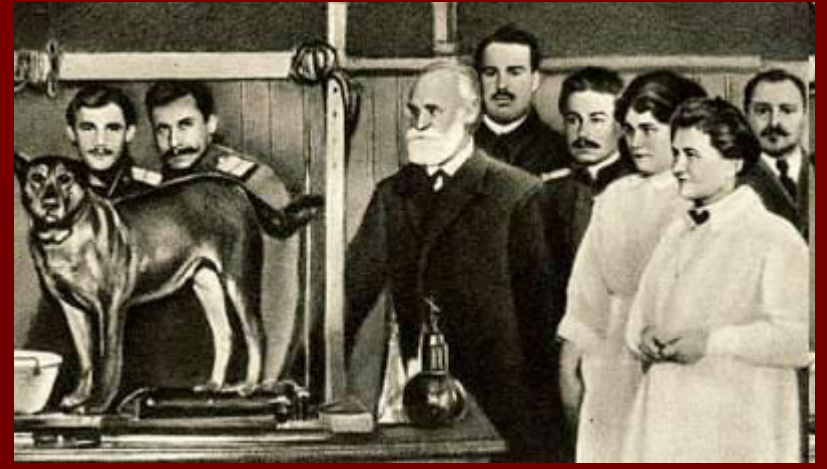
BELL + FOOD (UCS)	SALIVATION (UCR)		
----------------------------------	-----------------------------	---	---

ding, ding!

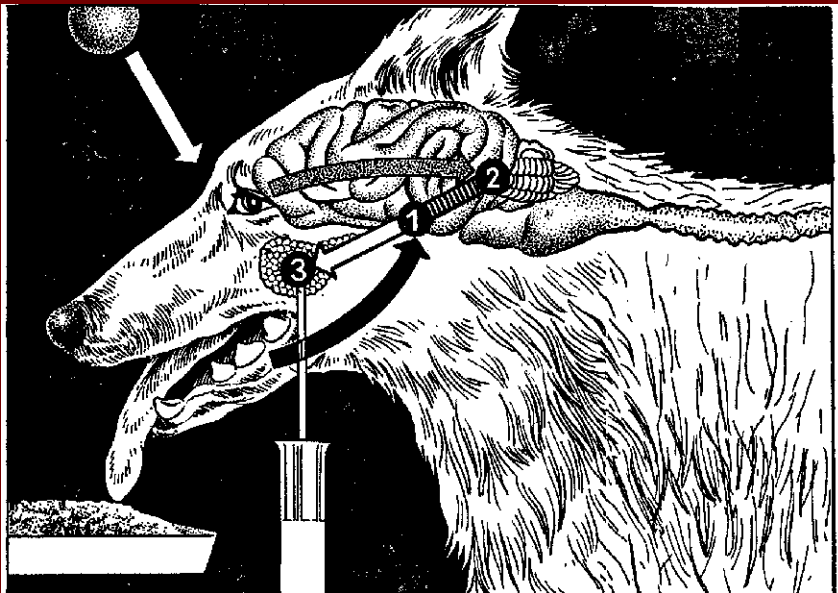
After conditioning

BELL (CS)	SALIVATION (CR)		
----------------------	----------------------------	---	---

ding, ding!

A feltételes reflex kialakításának sémája

- ingerfelfogás
- Ingerület-feldolgozás
- reflexreakció

Magyar vonatkozások:

- Ranschburg Pál (1870 –1945) a hazai kísérleti pszichológia megalapítója
- Nagy László (1857–1931) 1903-ban már kísérleti pszichológiát oktat
- Kardos Lajos (1899-1985) az általános lélektan legjelentősebb kutatója
- Mérei Ferenc (1908-1985) a gyermeklélektan kutatásának hazai úttörője

A pszichológia főbb irányzatai

Behaviorizmus

■ Kidolgozója Watson (1878-1958)

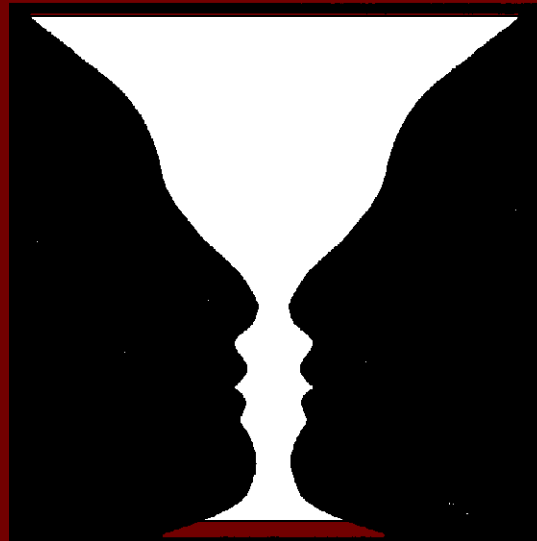
Kísérleteivel a viselkedés objektív leírására törekedett. Legfőbb eredményeit a tanulás mechanizmusának leírásában érte el.

A környezeti ingerek (stimulus) és a rájuk adott reakciók jellegzetességeinek és törvényszerűségeinek feltárásával foglalkozott. Emiatt szokták S-R pszichológiának is nevezni.

Gestalt pszichológia

- 1920-as évek – Németország
- Mentális egybeszerveződés

Max Wertheimer (1880-1943)- a mozgásészlelés tanulmányozása

- Az állóképek meghatározott gyorsaságú vetítése bennünk a mozgás benyomását kelti. A mozgásbenyomás sajátos **egész alak**, amelyet bizonyos fiziológiai folyamatok hoznak létre.
- Az alaklélektan kiindulópontja: már a megismerés kezdetén is az összbenyomás áll, nem pedig elemi részletek kusza halmaza.

Alaklélektan

- Az észlelés és gondolkodás folyamatait vizsgálta. Ellentétben a wundti strukturálizmussal, az *egészlegességre* helyezte a hangsúlyt.
- Híres mottójuk: *Az egész több, mint a részek összege*. Jeles képviselői: Kurt Koffka, Max Wertheimer és Wolfgang Köhler.

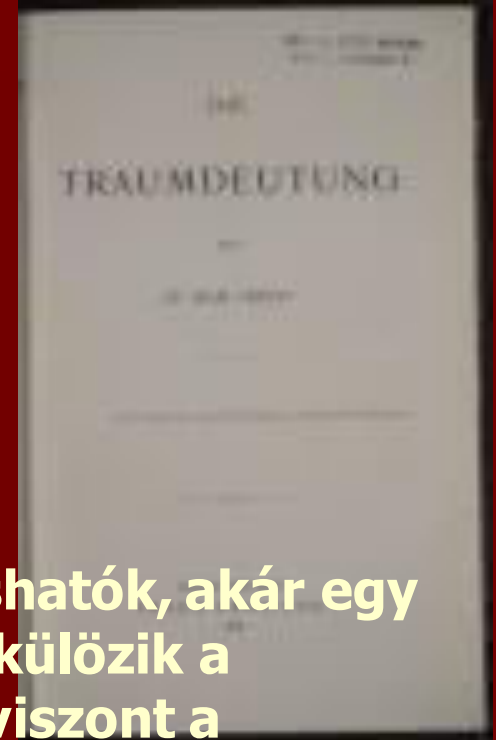
A pszichoanalízis „felfedezése”

Josef Breuer

Berta Pappenheim

Ezek a kórtörténetek „úgy olvashatók, akár egy novella, és hogy úgyszólván nélkülözik a tudományos jelleget”. Előnyük viszont a kórtörténet és a betegség tünetei közötti kapcsolat felszínre kerülése, melyet más pszichózisok biográfiáiban hiába keresünk”.

Tanulmányok a hisztériáról

Az Álomfejtés I. kiadás

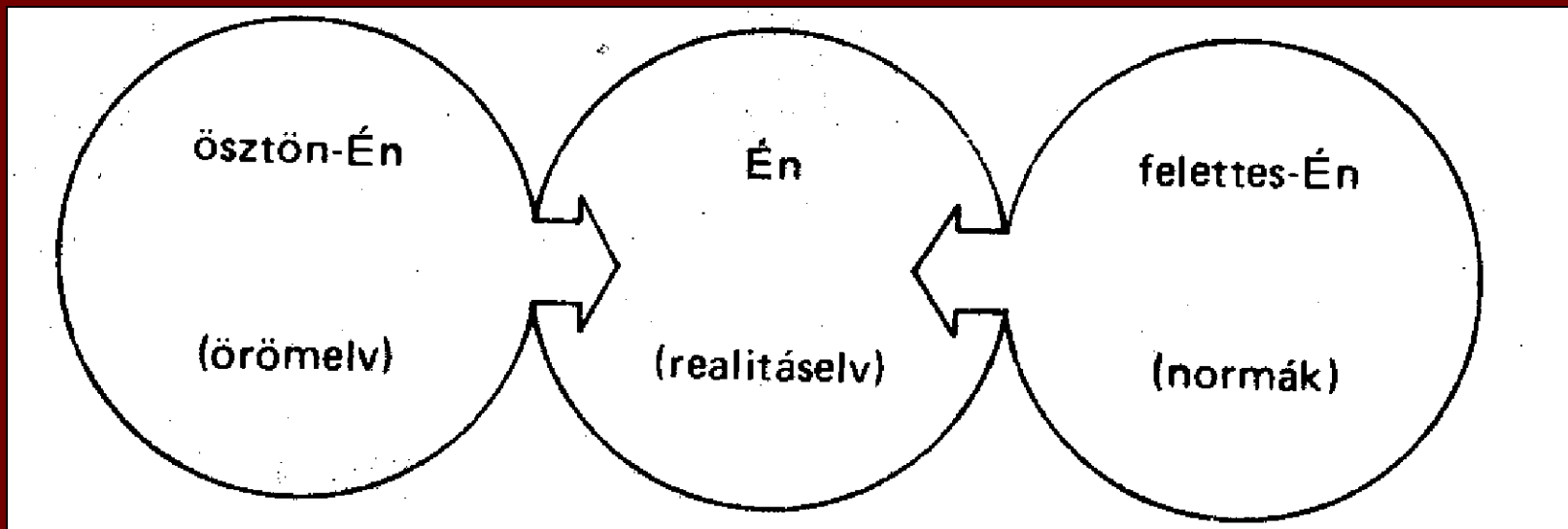
PROBLÉMA: FREUD A FIKCIÓ ÉS A NEM-FIKCIÓ KÖZÖTT

Pszichoanalízis

- Megteremtője Freud (1856-1939)
- A tudattalan pszichés folyamatok kutatása
- Személyiség-összetevők értelmezése

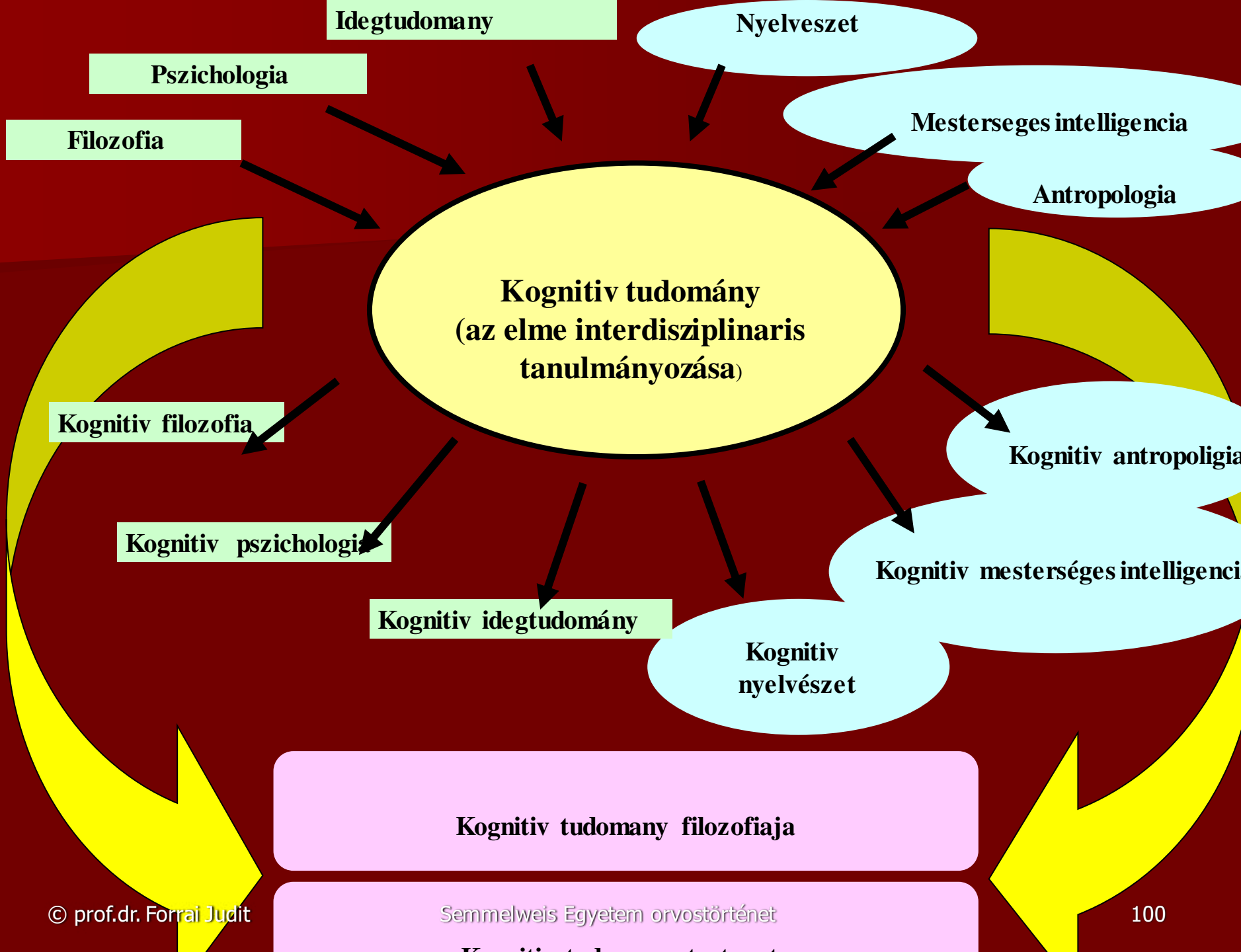
PROF. DR. FREUD
3-4

**Freud rendelőjének bejárata
(Berggasse 19)**

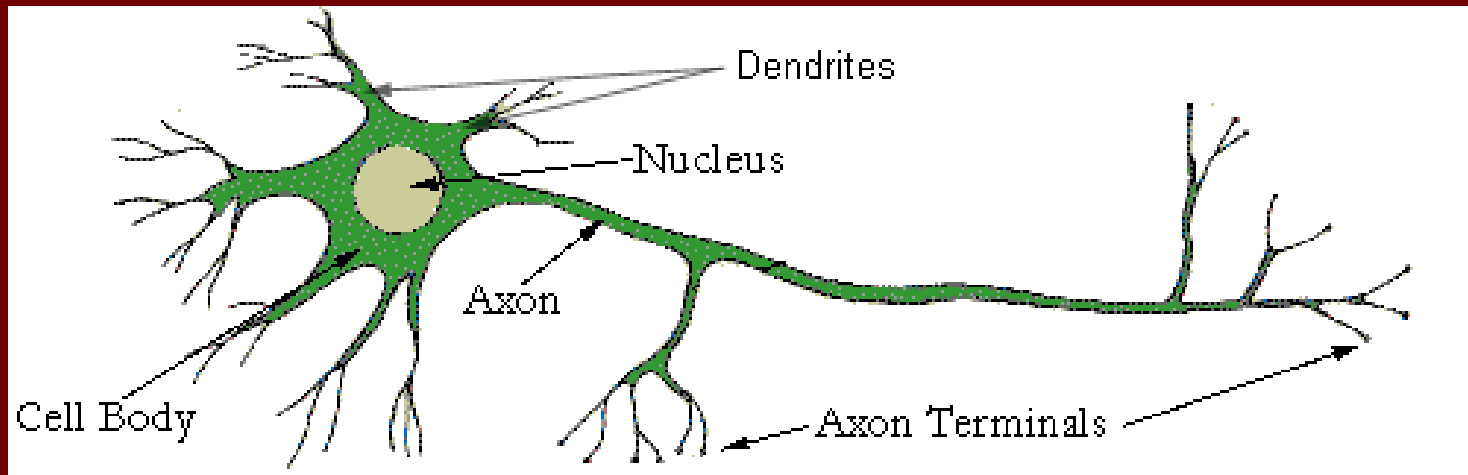
Freud díványa

A kognitív idegtudomány

- a megismerés és a mentális folyamatok (érzékelés, memória, nyelv, érzelmek, etc.) **biológiai alapjait** vizsgálja.

A tudományos pszichológia legfontosabb területei szerinti felosztása:

- általános pszichológia
- személyiséglélektan
- fejlődéslélektan
- szociálpszichológia

Az alkalmazott pszichológia legfontosabb területei:

- munkapszichológia
- reklámpszichológia
- sportpszichológia
- iskolapszichológia
- börtönpszichológia
- játékpszichológia
- kriminálpszichológia
- klinikai pszichológia
- egészségpszichológia
- szervezetpszichológia
- kísérleti pszichológia
- szexuálpszichológia
- tanácsadás pszichológiája
- pasztorálpszichológia
- parapszichológia
- művészetpszichológia
- összehasonlító pszichológia
- környezetpszichológia
- pedagógia pszichológia

Bécsi századvég: Fő témák

- a „vidám apokalipszis”
- a kert és a műhely
- identitás, self, az individuum fragmentáltsága
- férfi-nő viszony (Weininger)
- test
- halál
- zsenialitás
- miszticizmus
- nyelvkritika (Karl Kraus)

Mi a művészetpszichológia

- A műalkotások befogadásának folyamata, a befogadói élmény, a befogadás emocionális, kognitív és személyiséglélektani háttere, a befogadás fejlődése, nevelése
- A művészi alkotás folyamata, motivációja, élményháttere, a művész személyisége és életrajza (pszichobiográfia), a művészi tehetség összetevői és fejlődése, nevelése, a művészi alkotás pszichopatológiai vonatkozásai
- A műalkotásnak mint a belső és külső valóság szimbolikus reprezentációjának elemzése
- A műkritika, a professzionális műbírálat pszichológiai alapjai.

Művészetpszichológia és a főbb pszichológiai iskolák és irányzatok

- Kísérleti esztétika XIX. sz. Wundt, Fechner
- Játék-elmélet: Schiller
- Pszichopatológia (Lombroso)
- Biológiai esztétika: Darwin, Spencer
- Kulturális pszichológia: Wundt, Vigotszkij
- Alaklélektan (Köhler, Wertheimer)
- Mélylélektan (Freud, Jung, Adler)
- Kognitív pszichológia (Berlyne, Neisser)
- Szociálpszichológia (Méreij)
- Narratív pszichológia

A művészetpszichológia határtudományai

Esztétika, művészetfilozófia (Kant, Hegel,
Nietzsche, Heidegger, Benjamin, Adorno)

Művészettörténet, irodalomtörténet

Művészetszociológia

Antropológia

Nyelvtudomány (poétika)

Média-tudomány, kommunikáció

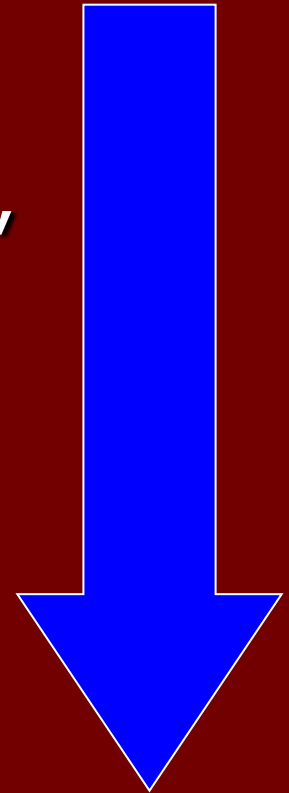
Pedagógia

Pszichiátria, pszichoterápia

ritmus

Ritmus

- ritmicitás, ciklicitás (biológiai ritmus):
- Élettani: vegetatív ritmus (EEG), pulzus, szívverés
- Életkorok
- Alvás-ébrenlét
- Hormonális, női ciklus, Terhesség-trimester, szülés
- betegségek

**Ars
medicinae**

**zene,
tánc**

ritmus

élet

A mozdulat, a járás, a lét

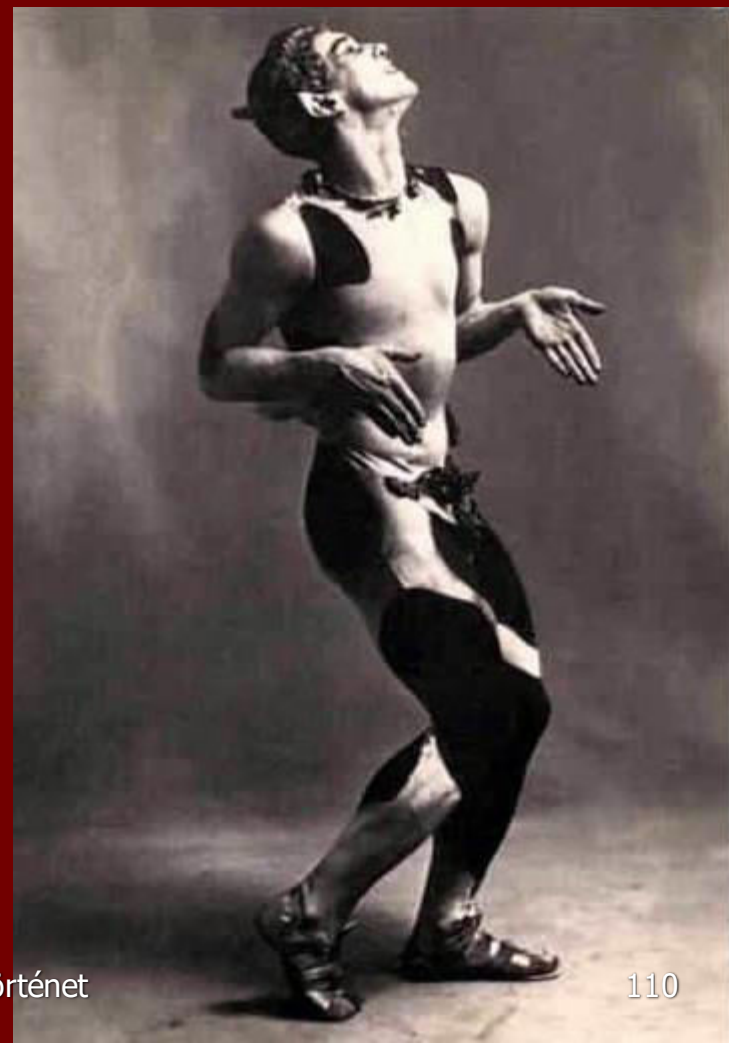
**A zene segítségével összhangba hozza az
egyén értelmi és testi épességeit."**

Dalcroze

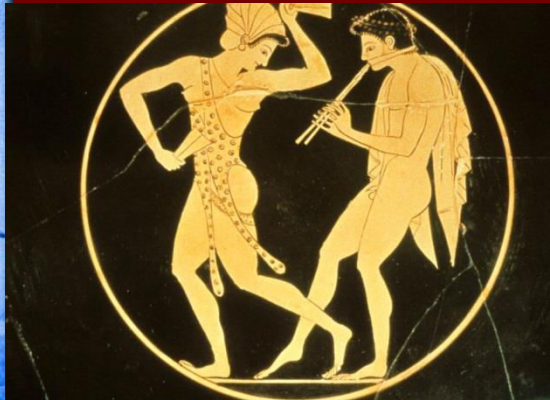
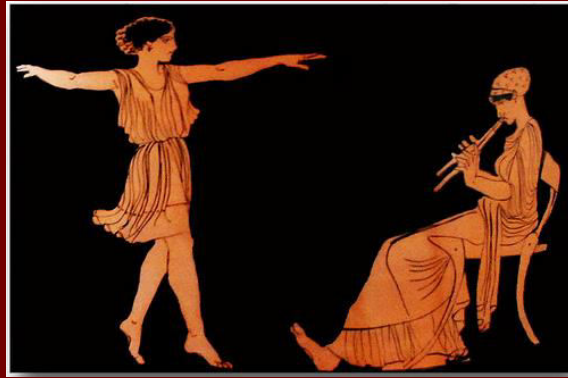

Balett

■ Vaclav Fomics Nyizsinszkij 1889-1950

orkesztika

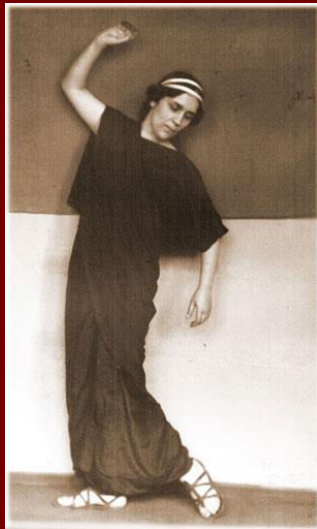
Dienes Valéria 1879-1978

1935 Szentpál Olga
tánc csoportjának

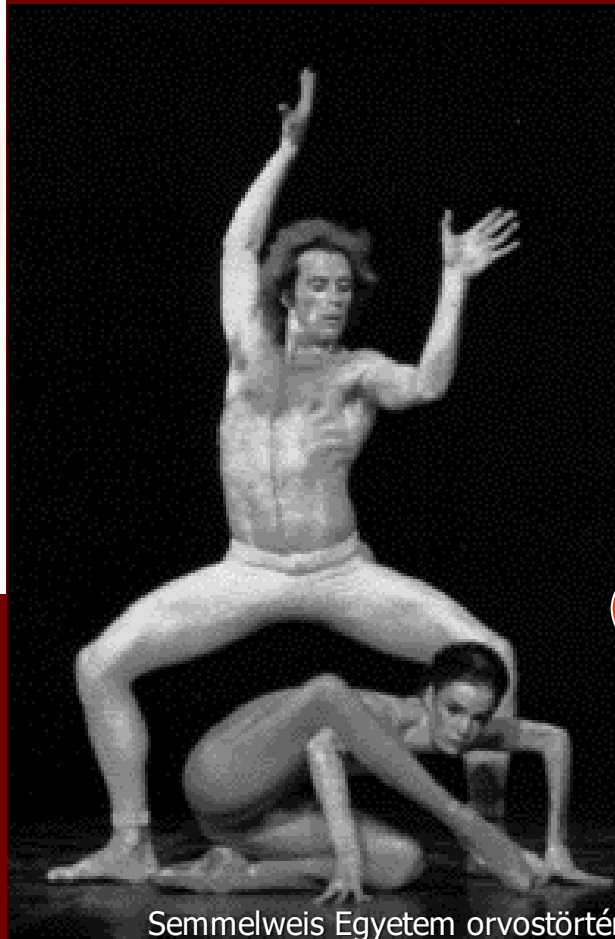
Madzsarné
Jászi Alice
iskolája
1912

Isadora Duncan (1878-1927)

Émile Reynaud (1844-1918)

Pantomim, clown

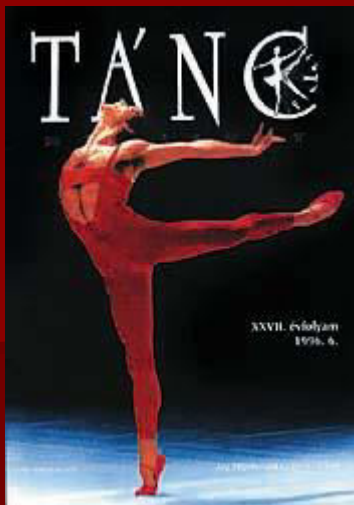
**BEJART
LE TOURNANT**

YVAN MURISET
J.-P. PASTORI

© prof.dr. Forrai Judit

FAV Semmelweis Egyetem orvostörténet

A Mozdulatkultúra Egyesület Alapítói 1928-ban

Szentpál Olga
iskolája
orkesztika

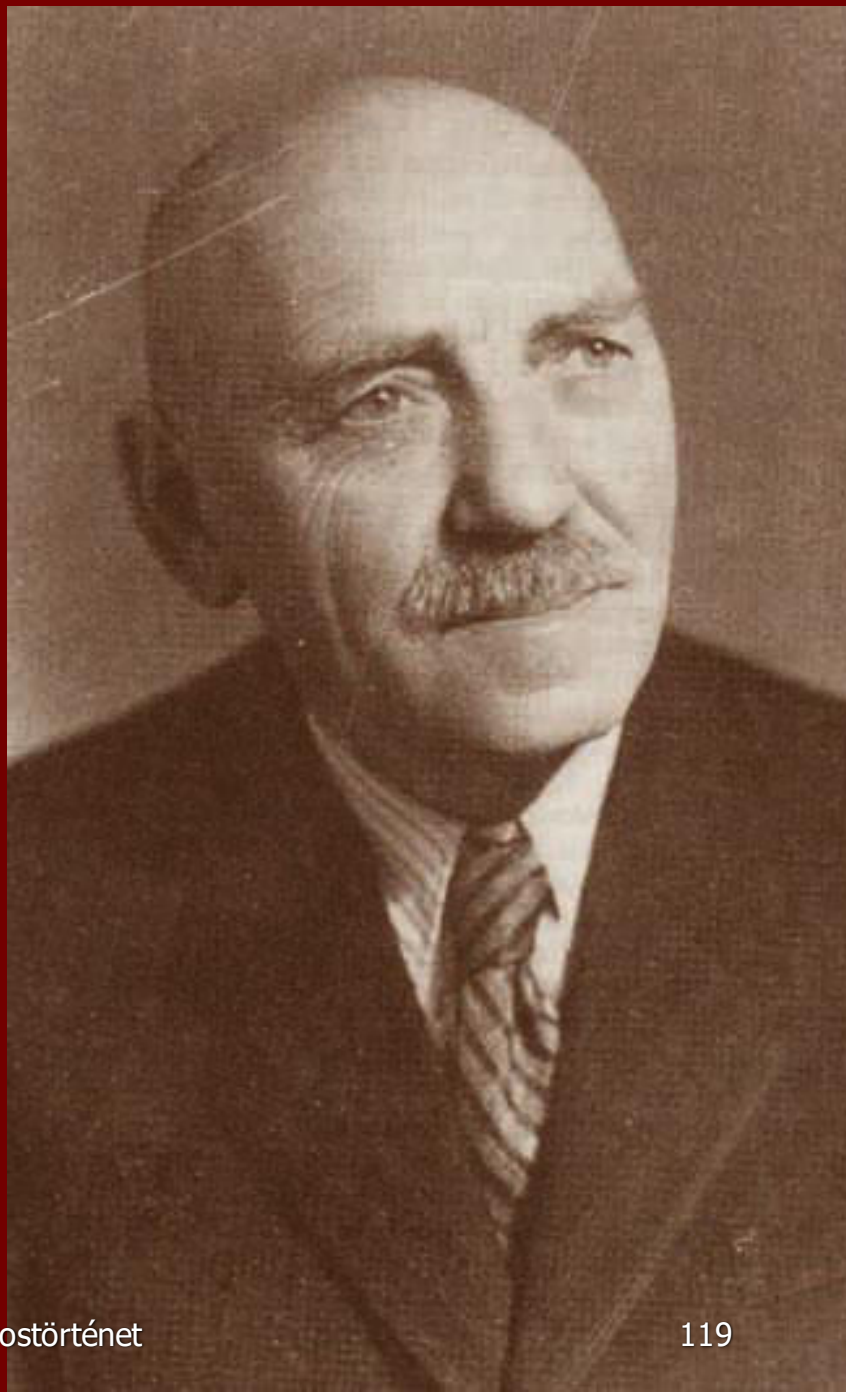

Bárczi Gusztáv

1890-1964

Gyógypedagógiai Tanárképző
Főiskola igazgatója
Petőnek létrehozza a
Mozgásterápiai Tanszéket
Pető kidolgozza a "helyesbítő
mozgástanítás módszertanát"

mozgásterápia

Pető András
1893-1967

Konduktív pedagógia

Komplex fejlesztés:

- kognitív funkciók fejlesztését és az önellátási szokások kialakítását.
- beszéd korai fejlesztésére, a testvázlat kialakítására,
- diszfunkció kóros kifejlődését megelőző feladatok
- központi idegrendszer károsodásra
- a gyermek passzivitása és mozgásszegénysége ellen,
- kóros tartások, kontraktúrák kialakulásának megváltoztatása,
- kóros sztereotípiák megjelenése ellen,
- viselkedési és adaptációs problémák megoldása,
- értelmi elmaradás,

Magyar helyzet

- Heim Pál,
- Budai Gyermekkórház
- Utókezelő szanatóriumok

- Pető András

konduktorok:

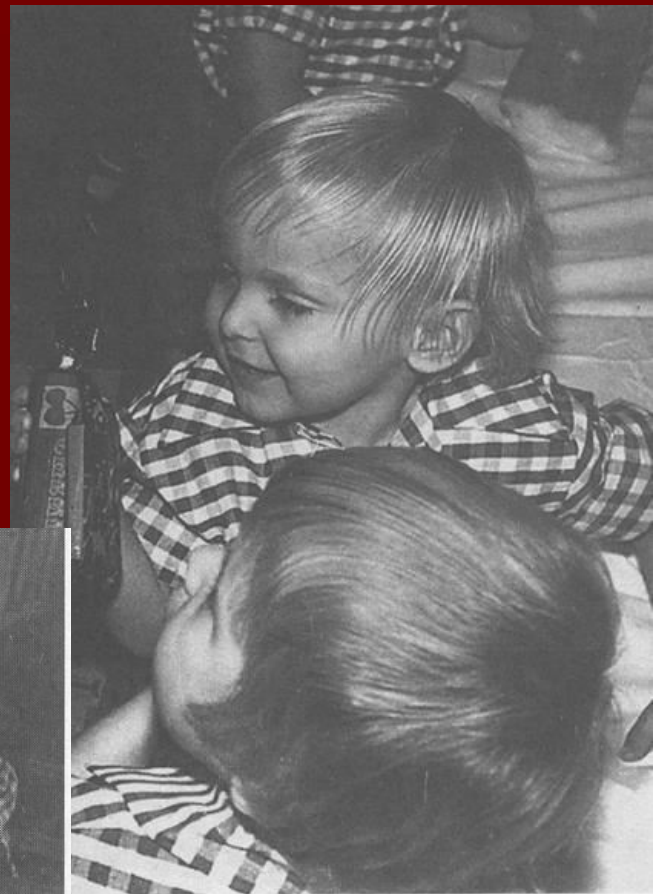
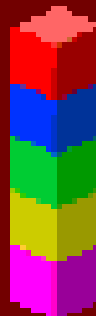
légzés- és mozgásgyakorlatok végeztetése

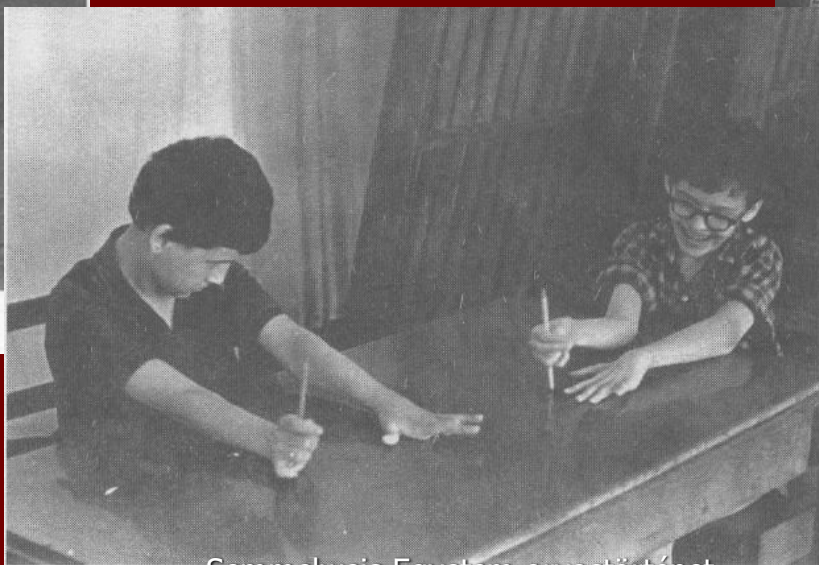
Az 1950-es évek

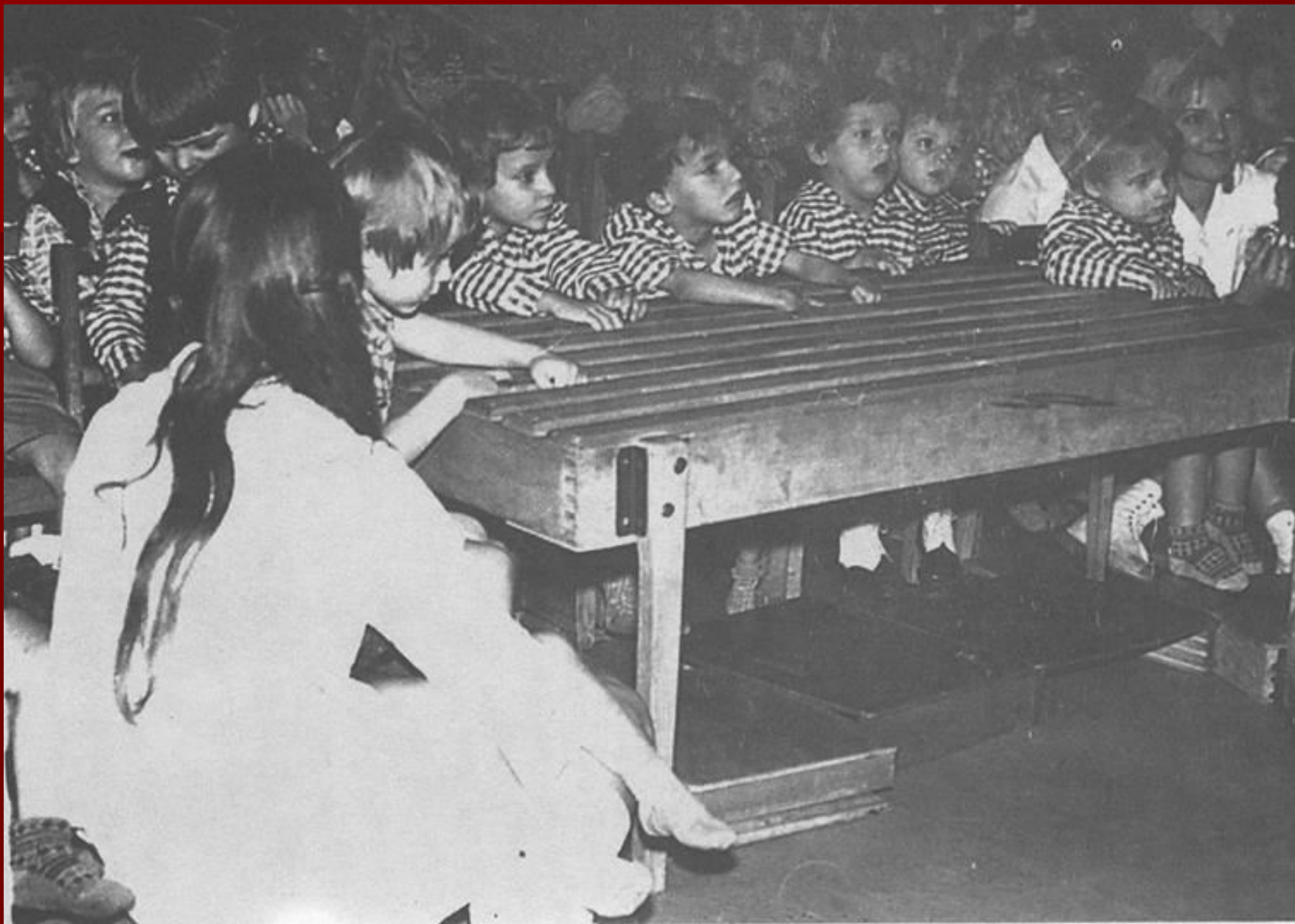
4 Foot exercise

1 The youngers

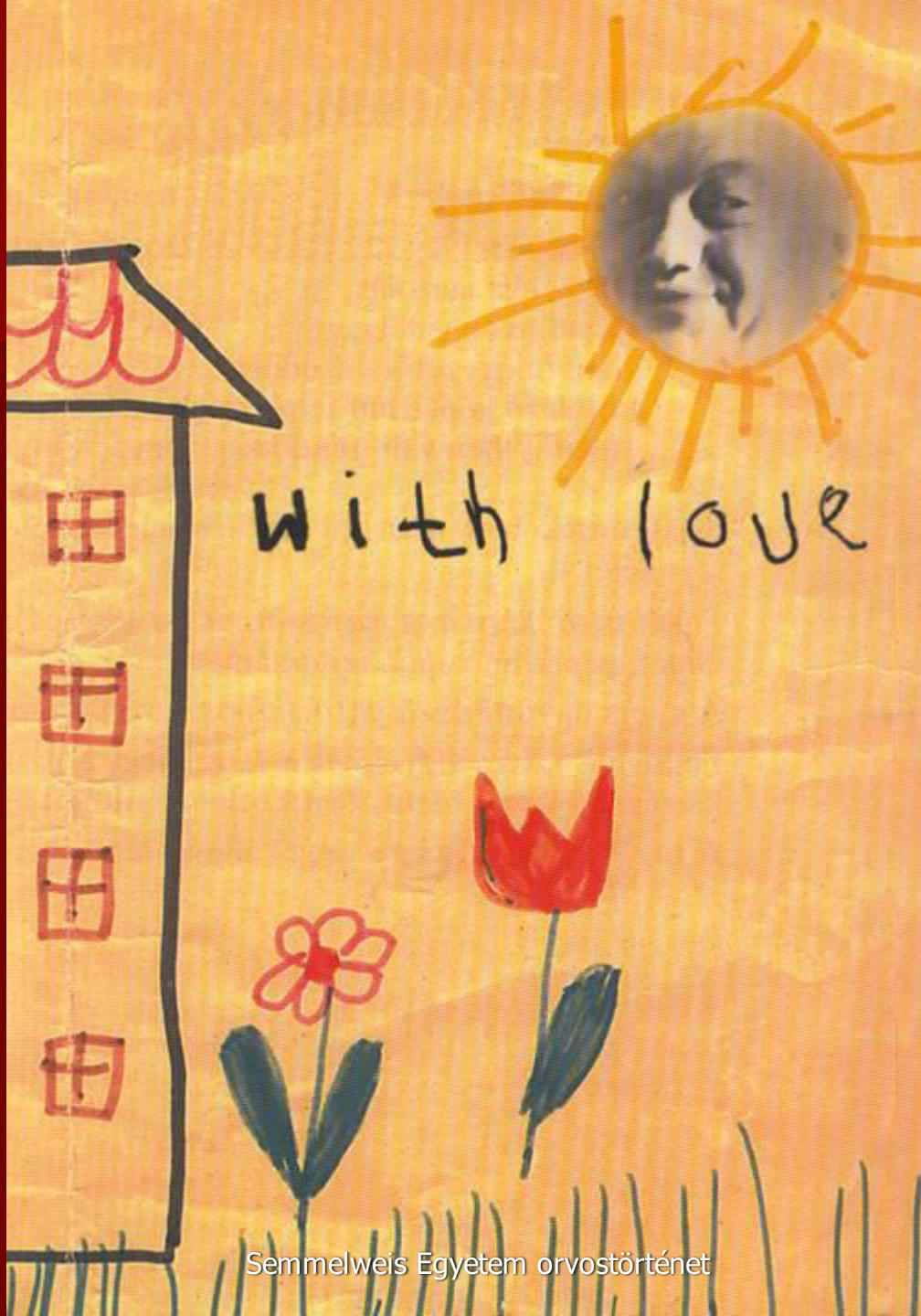

Semmelweis Egyetem orvostörténet
5 How to keep a pencil

6a Hand exercise

Köszönöm a figyelmüket

